Tuncer CÜCENOĞLU

Mustafam Kemalim

Mitos Boyut

TİYATRO / OYUN DİZİSİ 313

Bu kitaptaki oyunun Fikir ve Sanat
Eserleri Yasasından ve yasalardan
kaynaklanan tüm hakları
yazarlarına aittir.
Yayınlanan oyunların sahnelenmesi,
oynanması, herhangi bir amaçla
eserlerden yararlanılması ancak
eser sahibinin iznine bağlı olduğundan,
bu oyunlardan yararlanmak isteyecek
kişi veya kurumlarla, kuruluşların
yazarın temsilcisi olan
Yayınevimize
başvurmaları zorunludur.

Tuncer Cücenoğlu: *tcucenoglu@hotmail.com*

Türkiye Yayın Hakları:
Copyright © TEM Yapım Yayıncılık Ltd, 2008

Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları
Oyun Dizisi 313
Tuncer Cücenoğlu / Mustafam Kemalim

Basım: Aralık 2008

Baskı: Yeni Güven Matbaası-Topkapı-İstanbul; Tel 212. 567 69 20
www.yeniguvenmatbaa.com

TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti.
Ağa Çırağı Sok. 7/2 Taksim-340437 Beyoğlu- İstanbul
Tel: 212. 249 87 37-38 ; Fax: 212. 249 02 18
www.mitosboyut.net / E.posta: mitosboyut@gmail.com

MITOS-BOYUT Yayınları ⊖ OYUN DİZİSİ 313

Kardeşim Yücer Cücenoğlu'na...

TUNCER CÜCENOĞLU

MUSTAFAM KEMALİM

(Oyun, 2 Bölüm)

Mitos Boyut

İÇİNDEKİLER

Mustafam Kemalim,... 3

Mustafam Kemalim Üzerine / Yaşam Kaya, ... 68

Tuncer Cücenoğlu'nun Oyunlarını İnceleme Sırasındaki Düşüncelerim / Doç. Dr. Tudora Arnaut,... 69

Bu oyun ilk kez,
29 Ekim 2008 gecesi,
İstanbul Kadıköy'de Müjdat Gezen Tiyatrosu'nda
aşağıdaki kadro tarafından gerçekleştirilmiştir:

MUSTAFAM KEMALİM
Yazan: Tuncer CÜCENOĞLU
Yöneten: Müjdat GEZEN
Dekor/Kostüm: Leyla GEZEN
Oyuncular:
Ferdi Merter, Erdoğan Tuncel, Ali Rıza Kara, Ali Şahin,
Attila Sarıkayalı, Aykut Güner, Ayşegül Arslan, Baran Güler,
Bülent Özcan, Diren Polatoğulları, Ebru Tekgündüz, Erhan Işıktaş,
Güray Özçelik, İzzet Başlak, Mehmet Ali Yılmaz, Melike Ege,
Murat Tekel, Ömer Gecü, Pınar Godie, Serhat Kaplan,
Taner Karahancı, Zeynep Akay
ve
Oyunu Bağlayan:
MUJDAT GEZEN

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖN OYUN

ÖLECEKSEK BİZ ÖLELİM!

"ÇANAKKALE" yazısı düşer...

SİPER.

Siperin içinde askerler. Askerlerden Hat sanatçısı Macit Ayral, yapmış olduğu hat'tı siperin duvarına tutturur, geriler. Diğer askerler hayranlıkla izlemektedirler asılan hat'tı...

1. ASKER Vay be!
2. ASKER Ne zaman yaptın bunu?
MACİT Dün gece.
3. ASKER Helal olsun sana.
4. ASKER Tüm ömrümü versem yapamam böyle bir şey.
MACİT Biz anamızın karnında öğrenmedik oğlum. Çalışırsanız siz de yaparsınız.
3. ASKER Helal olsun sana be!
(Gözcü girer telaşla.)
GÖZCÜ Komutan geliyor! Toparlanın!
(Askerler hızla toparlanırlar)
GÖZCÜ Dikkat!
(Mustafa Kemal ve yanında birkaç subay girerler içeriye)
MUSTAFA KEMAL Merhaba asker!
ASKERLER *(Birlikte)* Sağ ol!
MUSTAFA KEMAL Nasılsınız?
ASKERLER Sağ ol!

MUSTAFA KEMAL Siz de sağ olun!

(Mustafa Kemal tek tek askerlere bakar sevecenlikle. Birden siperin duvarındaki hat'tı görür. Ciddileşir.)

MUSTAFA KEMAL Kim astı bunu buraya?

(Bir an tedirginlik. Macit suçlu gibi öne çıkar.)

MACİT *(Sesi titreyerek)* Ben astım komutanım!

MUSTAFA KEMAL Neden astın?

MACİT Görsünler istedim komutanım...

MUSTAFA KEMAL Kim yaptı bunu?

MACİT *(Sanki suç işlemiş gibi)* Ben yaptım komutanım.

MUSTAFA KEMAL Ne zamandan bu yana böyle şeylerle uğraşıyorsun?

MACİT Eskiden beri komutanım.

MUSTAFA KEMAL Kaç yıldır?

MACİT Beş altı yıldır komutanım.

MUSTAFA KEMAL Bu cehennemde bile yapıyor musun bunları?

MACİT Yapıyorum komutanım.

MUSTAFA KEMAL Ne zaman yaptın bunu?

MACİT Dün gece komutanım.

MUSTAFA KEMAL *(Gözlerini hat'tan ayırmadan)* Adın nedir?

MACİT Macit komutanım.

MUSTAFA KEMAL Peki Macit... Çok güzel... Ben de isterdim yapabilmeyi. Yapabilir miyim?

(Diğerleri bir an bocalar)

Söyleyin bakalım... Çekinmeyin? Yapabilir miyim ben de?

HEP BİRLİKTE Yaparsınız. Komutanım siz istedikten sonra... Hem de daha iyisini... Ohooooo...

MUSTAFA KEMAL Tek tek söyleyin bakalım. Hep bir ağızdan değil... Söyle bakalım Macit.

MACİT *(Ikına sıkına)* Ben yaptıktan sonra, siz de yaparsı-

nız komutanım...

MUSTAFA KEMAL Yapamam. Herkes yapamaz... Böyle şeyleri ender insanlar yapar ancak. O ender insanlara da sanatçı denir... Nerelisin sen Macit?

MACİT İstanbulluyum komutanım...

MUSTAFA KEMAL *(Yanındaki subaya döner. Kararlı)* Macit'i alın. Soyun üstündekileri. Sivillerini giydirin. İstanbul'a yollayın hemen...

MACİT Ben buraya savaşmaya geldim komutanım. Gerekirse yurdum için ölmeye hazırım komutanım.

MUSTAFA KEMAL *(Susturur eliyle)* Biz savaşırız Macit... Bu ellere silah değil kalem yakışır çünkü. Sanatçılar yaşamalı.

(Mustafa Kemal ve diğer subaylar kararlı adımlarla yürüyüp giderlerken...)

MUSTAFA KEMAL *(Durup döner)* Öleceksek biz ölelim!

ANLATICI Hoş geldiniz sayın izleyiciler... Amacımız özellikle yaşadığımız bugünlerde Mustafa'm Kemalim'i bir kez daha anımsatmak sizlere. Çakmak bazı beyinlere... Unutturmaya çalışanlara inat.

Humeyni'yi sevip onu sevmeyenlere inat! İngiliz mandasını Cumhuriyet'e yeğleyenlere inat!

Dedik ki sıralı bir belgesel olmasın göstereceklerimiz... Yalnızca insan yanı çıksın ortaya. Ancak ulaştığımız anı sayısı binlerceydi. Değil bir oyun, onlarcası yazılırdı... Zor oldu seçimimiz doğrusu... Ancak bu da yeter! Acelemiz var çünkü... Gitti gider ülke elden yoksa!

Gene de böldük Mustafam Kemalim'le ilgili göstereceğimiz yaşanmış anıları. Cumhuriyet öncesi ve sonrası... Sürdürelim öykümüzü bakalım.

Çanakkale Zaferi'nden iki gün sonraydı. Mustafam Kemalim'in oda kapısını Emir Subayı tıklattı.

DOSTA AYRI, DÜŞMANA AYRIDIR
ASKERİMİZİN TEPKİSİ!

MUSTAFA KEMAL Girin!

YAVER *(Girer)* Paşam, Amerikalı general geldi...

MUSTAFA KEMAL Al içeriye.

YAVER Emredersiniz...

ANLATICI Aslında generalin yanında Türkçe çevirmen de vardı. Ama biz şimdi işi uzatmayalım. Türkçe konuşsunlar....

(Yaver kapıyı açar. "Buyurun" anlamında eliyle işaret ederek gülümser. İçeriye gülümseyerek Amerikalı General girer ve selam verir. Mustafa Kemal karşılık verir. General selamdan sonra içtenlikle Mustafa Kemal'in elini tutar. Avuçlarının içindedir Paşa'nın eli. Bir süre öylece bekler. Hayranlık ifadesi vardır yüzünde.)

MUSTAFA KEMAL *(Eliyle oturmasını işaret ederek)* Buyurunuz... Hoş geldiniz general.

GENERAL Size hayranlığımı belirtmek için geldim Mr. Kemal.

MUSTAFA KEMAL Şeref verdiniz general.

GENERAL Buraya gelme amacım, Dünya Savaş tarihinde şimdiden yerini almış olan Çanakkale zaferinin sahibini daha yakından tanımak ve ülkelerimiz arasında olması gereken yakınlaşma ve işbirliğinin gelişmesine katkı sağlamak içindir Mr. Kemal.

MUSTAFA KEMAL Teşekkür ederim general. Ancak bu zafer bana ait değildir yalnızca. Kuramsal olarak hèr şeyin en iyisini düşünebilir bir komutan... Ama yeterli değildir bu.

GENERAL Anlamadım?

MUSTAFA KEMAL Biz bu zaferi askerlerimize borçluyuz

general. Yiğit, gözü pek ve kararlı askerlerimiz olmasaydı eğer, bir düşten öteye gidemezdi bu zafer.

GENERAL O zaman zaferin gerçek sahiplerini, yani askerlerinizi de görmek isterim. İzniniz olursa kuşkusuz...

MUSTAFA KEMAL Neden olmasın? Ancak şimdi size ikramda bulunalım izninizle... Sonra da askerlerimizi görürsünüz. Ne içmek istersiniz? Bir Türk kahvesine ne dersiniz?

GENERAL Eğer sizce bir sakınca yoksa, önce askerlerinizi görmek, sonra da içmek isterim kahvenizi. Bu büyük zaferi kazanan askerlerinizi bir an önce görmek için sabırsızlanıyorum çünkü.

ANLATICI Hemen kalkıp kışlaya geçtiler. Görüyorsunuz, askerler bitkin, çoğunun üniformaları yırtık, parampar-ça. Bir çoğunun botları bile yok ayaklarında. Olanlarınkinde ise ayak parmakları ve ayaklarının büyük bölümü yırtıklardan dışarıya çıkmış. Çoğu açlıktan bitkin halde gözüküyor.

(Askerler hazırol'da beklemektedirler. Mustafa Kemal, Amerikalı General ve diğerleri girerler içeriye)

MUSTAFA KEMAL Merhaba asker!

ASKERLER Sağ ol!

MUSTAFA KEMAL Nasılsınız?

ASKERLER Sağ ol!

MUSTAFA KEMAL Siz de sağ olun.

GENERAL *(Bozuk bir Türkçe'yle)* Merhaba asker...

ASKERLER Sağ ol!

GENERAL Nasılsınız?

ASKERLER Sağ ol!

GENERAL Siz de sağ olun...

(General askerlere bakar tek tek... Perişanlığı görür.)

GENERAL Bu askerlerle mi kazandınız büyük zaferi Mr.

Kemal?

MUSTAFA KEMAL Evet general... Bu aslanlar getirdi zaferi bize.

GENERAL *(Gülmemeye çaba göstererek)* Size bir kez daha hayran oldum. Gerçekten büyük iş başarmışsınız. *(Amerikalı general sıradaki askerin birine yaklaşır ve omzuna eliyle güç uygular... Asker düşer yere.)*

GENERAL Gerçekten de bu askerlerle mi kazandınız bu büyük zaferi?

MUSTAFA KEMAL Evet, bu askerlerle kazandık general! *(Mustafa Kemal eğilerek yere düşen askerin kulağına bir şeyler fısıldar. Asker hemen fırlar yerinden ve esas duruşa geçer.)*

MUSTAFA KEMAL Şimdi yeniden deneyin general! *(General yeniden güç kullanır askere. Asker düşmez bu kez. Tekrar tekrar daha sert olarak dener. Asker sanki beton bir heykelmiş gibi dimdik, sarsılmadan durmaktadır ayakta... Şaşırmıştır General)*

GENERAL Az önce kulağına ne söylediniz Mr. Kemal?

MUSTAFA KEMAL İlk kez omzuna dokunduğunuzda yere düştü... Çünkü sizi dost olarak biliyordu. O zaman kulağına eğildim ve ona, "Bizim düşmanımızdır," dedim. Şaşırmanıza gerek yok general! Türk askeri dostlarına güvenerek sevgi ile yaklaşır, ancak düşmanının önünde dimdik durmasını da bilir aslanlar gibi!

ANLATICI Arıburnu burası. Gecenin karanlığı... İngiliz hatlarında uyumakta olan askerleri görüyor musunuz? Hatların birleşim yerinde nöbetçi askerler. Tam birleşim yerindeki de bir Türk Neferi... Ne o... bir İngiliz asker de tüfeğini kenara koymuş kültürfizik yapıyor...

SPOR NEDİR?

(Tam bir sessizlik egemendir. Nefer, İngiliz'in çıkarttığı hışırtıları duymuştur. Daha özenli denetlemeye başlar çevreyi. İkisi de geri geri gelirken çarpışırlar. Neferin elindeki tüfeği kolunu bükerek düşürür yere İngiliz. Burun buruna gelmişlerdir. Bir an şaşkınlık geçirirler. İngiliz hemen sıkar yumruklarını. Bir boksör gibi durumunu ayarlar. Sağ yumruğuyla vurur Nefer'e. Arkasından bir sol. Sersemler bizimki. Sonra karnına bir yumruk çıkarır. Nefer yere düşer ama hemen kalkar. O da hamle yapar. Ancak İngiliz'in boks bildiği bellidir. Yumruklarını ardı ardına sıralamaya başlar. Nefer yeniden düşer yere. Ama bu kez şaşkınlığı geçmiştir. Yeniden kalkar yerinden... Yumruklardan korunarak üstüne yürür İngiliz'in. Diğeri, kurallara uygun olarak yumruklarını indirmeyi yeniden denemektedir. Ancak Nefer, İngiliz'in sağ yumruğunu kavramıştır bile. Diğer eliyle de boğazına sarılır İngiliz'in. İngiliz afallamıştır. Bütün düzeni bozulmuştur doğrusu...

Nefer, İngiliz'in dağılmasından yararlanarak iki eliyle boğazına sarılır. İngiliz nerdeyse nefessiz kalmıştır. Nefer biraz gevşetir ellerini, adamın nefes almasını sağlar ve ayağıyla bir çelme takar İngiliz'e. İngiliz düşer yere. Nefer hemen atlar üstüne. Bir eliyle kolunu kıvırarak ayağıyla göğsüne bastırmaya başlar ve üstüne oturur. İngiliz daha fazla dayanamaz. Eliyle teslim oldum anlamına toprağa vurur "Pat, pat"...

Nefer hemen kalkar, gözünü İngiliz'den ayırmadan, aceleyle iki tüfeği de alır eline. Yerden kalkmasını işaret eder İngiliz'e sessizce. İngiliz kalkar. Bu kez ellerini başının üstünde toplamasını işaret eder bizimki. İngiliz hiç karşı

koymaz. Aksine bir davranışta bulunursa kendisini vurabileceğini anlamıştır. Zaten bizimki sürekli uyarmaktadır onu.

Bizimki tüfeği de kullanarak yürümesini işaret eder kendi cephelerine doğru. İngiliz karşı koymaz, öne geçer, yürümektedirler. Arada bir de doğru yolda mıyız der gibi bakmaktadır bizimkine.

Bizim ki de tüfeğin ucuyla doğru yolda olduklarını belirtmektedir boyuna. Bizim nöbetçilerin yanına gelirler.)

1. ASKER Nerde yakaladın bunu?

NEFER İşte, orda.

1. ASKER Ne yapıyordu? Sızmaya mı çalışıyordu gâvurun eniği?

NEFER Geziniyordu galiba. Benim gibi geziniyordu oralarda. Ama garip hareketler yapıyordu. Elleriyle falan...

1. ASKER *(Elindeki diğer tüfeği alır.)* Aferin ya. Güçlü kuvvetli görünüyor bu kıtibiyoz. Ama iyi becermişsin bu işi.

NEFER Ne yapacağız bu gâvuru?

1. ASKER Nöbetçi subaya götürelim. O ne derse, öyle yaparız.

(Birlikte yürürler. İçerden belli belirsiz ışık sızan bir çadırın önüne gelirler. Nöbetçi Subay görür gelenleri)

NÖBETÇİ SUBAY Ne zaman yakaladınız bunu?

NEFER Biraz önce komutanım.

NÖBETÇİ SUBAY Aferin asker. Ancak, bu işte bir iş olabilir. En iyisi komutana götürelim. Uyumamıştır nasılsa. Eğer uyuduysa da uyandırırız. Hem hoşuna gider, hem de işin gizini çözer.

(Önde Nöbetçi Subay, arkada İngiliz ve Türk Nefer yürürler. İlerdeki çadırdan da ışık sızmaktadır dışarıya. Nöbetçiye doğru yürürler)

NÖBETÇİ SUBAY İçerde mi komutanımız?

NÖBETÇİ Evet komutanım.

(Önde Nöbetçi Subay, arkada diğerleri girerler içeriye. Mustafa Kemal masasında krokiler üstünde çalışmaktadır. Nöbetçi Subay selam verir. Mustafa Kemal, Nöbetçi Subay'ın farkına varır.)

MUSTAFA KEMAL Hayrola? Olumsuz bir şey mi var? Bu kimdir?

NÖBETÇİ SUBAY Bu asker yakalamış bu İngiliz'i komutanım!

MUSTAFA KEMAL *(Bir bizimkine bir de İngiliz'e bakar. Bizimki nerdeyse yarısı kadardır İngiliz'in. Eliyle İngiliz'e ellerini başının üstünden indirmesini işaret eder. İngiliz indirir ellerini.)* Sen mi yakaladın?

NEFER Evet komutanım.

MUSTAFA KEMAL Bravo! *(İngiliz'e)* Ne amaçla geldin bizim buralara?

İNGİLİZ Spor amacıyla.

MUSTAFA KEMAL Sporcu musun yani? Hangi dalda?

İNGİLİZ Boksörüm. İngiltere'de profesyonel boksörüm.

MUSTAFA KEMAL Bak işe? *(Bizimkine)* Nasıl aldın bunun silahını elinden.

NEFER Tüfeğini yere bırakmıştı. Elleriyle kollarıyla bir şeyler yapıyordu.

MUSTAFA KEMAL Eeeee? Madem ki boksörsün, neden kullanmadın yumruklarını?

İNGİLİZ Kullandım. Birkaç kez düşürdüm yere. Ama birden sarıldı boğazıma... Kurallara uymadı yani.

MUSTAFA KEMAL *(Güler)* Bizim neferi nasıl buldun? Sporcu olarak yani?

İNGİLİZ Sizin nefer bilmiyor dövüşmeyi...

MUSTAFA KEMAL İşitiyor musun? Senin için, "Bilmiyor, bilgisiz spor konusunda," diyor.

NEFER Ama sonuçta huzurunuza getirdim Komutanım.

MUSTAFA KEMAL *(Memnun olmuştur)* Ben sporcunun zeki, çevik ve ahlaklısını severim...
(Mustafa Kemal keyifli keyifli güler ve takdir duygularıyla neferin omzuna eliyle vururken...)

ANLATICI Erzurum Kongresi bitmiş, Mustafam Kemalim ve arkadaşları Sivas'a doğru yola çıkmışlardır. Parasal koşullar kötüdür. En öndeki arabada Mustafam Kemalim, diğer araçlarda da diğerleri. Arabalar çok yavaş ilerlemektedir. Çünkü bozuktur yollar...

SİVAS'A DOĞRU!

(İkinci arabadakiler. Suskunluk egemendir. Suskunluğu Mazhar Müfit'in sesi bozar. Kararlı bir şekilde şarkı söylemeye başlar.)

MAZHAR MÜFİT Ey gaziler yol göründüü...
(Biri katılır, sonra bir başkası... Bir anda bütün arabadakiler katılırlar, hep birlikte söylemektedirler parçayı)

MUSTAFA KEMAL *(Ön arabada olmasına rağmen şarkıyı duyar gibi olur. Çamdan uzanarak eliyle de destekleyip)* Daha yüksek! Daha yüksek!
(Ses yükselmiştir. Mustafa Kemal ve diğerleri de katılırlar parçaya. Bir anda bütün yüzler umutlu bir görünüme dönüşür. Kararlı ve mutludur hepsi de. Nerdeyse bir ağızdan çıkan sesler çevrede de duyulmaya başlanır. Arada sırada yolda yürümekte olan köylüler biraz şaşkınlıkla, biraz da merakla geçmekte olan arabaları ve içindekileri izlemektedirler. Bir ağızdan söylenen şarkı /türkü bitmiştir. Hep birlikte alkışlarlar coşkuyla)

ANLATICI Bir pınarın başına geldiler.
MUSTAFA KEMAL Burada konaklayalım.

(Mustafa Kemal'in şoförü güya arabayı yavaşça durdurur. Diğer araçlar da arkasında dururlar. Mustafa Kemal'in Yaver'i iner önce. Kapıyı açar. Mustafa Kemal iner. Arkasından herkes iner arabalardan. Mustafa Kemal çevreyi kolaçan eder gözleriyle. Bir ağaç altını kestirmiştir gözüne. Gene de sorar.)

MUSTAFA KEMAL Ne dersiniz? Uygun mudur burası?

BİRLİKTE Uygundur Paşam.

– Gölge.

– Üstelik su da var.

– Tüm olasılıkları düşünürsünüz...

MUSTAFA KEMAL *(Gülerek)* Tuvalet işini ne yaparız? *(Kimsenin yanıt vermediğini görünce)* Bak oradaki çalılıklar işe yarar.

(Hep birlikte gülüşürler. Hatta bazıları çalılıklara doğru yürüyüp kaybolurlar.)

MUSTAFA KEMAL Şu ellerimizi yıkayalım öncelikle.

(Mustafa Kemal pınarda ellerini yıkarken Yaver bir havlu getirmiştir bile. Mustafa Kemal kurulanırken, diğerleri belli bir sıra ve düzen içinde pınarda ellerini yıkarlar. Arada bir geçen insanlar merakla izlemekte ve yürümektedirler. Bu arada Yaver'in önderliğinde ağacın gölgesine arabalardan çıkarılan kilimler serilir. Bir kısmı asker de çay yapmak için koca bir demliği, yaktıkları ateşin üstüne yerleştirmişlerdir bile. Önce Mustafa Kemal sonra diğerleri otururlar kilimlerin üstüne.)

MUSTAFA KEMAL Çayımız da oluyor. Keyfimize diyecek yok arkadaşlar.

BİRLİKTE Sayenizde Paşam... Siz başımızdayken her şeyi hallederiz Paşam.

YAVER Soframız da hazırdır Paşam.

MUSTAFA KEMAL *(Gülümseyerek)* Acıktık diyorsunuz yani!

BİRLİKTE Hem de kurtlar gibi...

– Sabahtan beri yoldayız Paşam.

– Hem de nasıl?

– Bir de kuzu kesseydik.

– Çevirmesi de iyi olurdu.

– Belki yanında bir iki kadeh de aslan sütü.

(Gülüşürler hep birlikte)

MUSTAFA KEMAL O günler de gelecek arkadaşlar. Hele hayırlısıyla şu Sivas'a da varıp kongremizi yapalım. Hadi bakalım... Öyleyse hazırlayalım soframızı. Arkadaşlarımıza bugüne kadar görmedikleri bir ziyafet çekelim.

YAVER Baş üstüne Paşam.

(Hummalı bir çalışma başlar. Görevli bir kaç asker servis yapmaktadır. Herkesin önündeki tabağa; dörder zeytin, birer küçük parça peynir ve birer parça ekmek, eşit bir şekilde dağıtılır. Bir asker de elindeki testiyi pınardan doldurarak bardaklara servis yapmaya başlamıştır bile.)

MUSTAFA KEMAL Afiyet olsun arkadaşlar.

BİRLİKTE Size de Paşam.

(Hep birlikte sanki büyük bir ziyafet sofrasındaymışçasına iştahla yemektedirler önlerindekini. Pınarın başına gelmiş birkaç kişi de torbalarından çıkarttıkları kuru soğanları dağıtırlar herkese. Yemek faslı daha da keyifli hale gelmiştir böylece. Bir çırpıda bitmiştir tabaktakiler. Sanki müthiş bir ziyafetten karınları tam doymuş olanların rahatlığıyla sigara paketlerine sarılırlar. Bir yandan da dağıtılmakta olan çaylarını içmektedirler)

MUSTAFA KEMAL *(Bir süre izler bu görünümü. İyice keyiflenmiştir. İnançla)* Mademki zeytini, peyniri ve kuru ekmeği katık edebiliyoruz soframıza. Madem ki bu yoksul halk sunabiliyor bize kuru soğanını! Bu işi başaracağız arkadaşlar!

İNANCIN BÖYLESİ!

Belgesellerden yararlanılarak Sakarya Savaşı'ndan görüntüler gösterilir.
"Sakarya Savaşı 1921" yazısı düşer ekrana.

(Uzaktan silah sesleri...)

MUZAFFER KILIÇ *(Koşarak Mustafa Kemal'in çadırına gelir. Kapıda bekleyen Nöbetçi Asker selam verir. Üstüne başına çeki düzen verirken)* İçerde mi komutanım?

ASKER Evet komutanım...

(Muzaffer Kılıç içeriye girer. Mustafa Kemal tek başınadır. Önündeki haritaya eğilmiş çalışmaktadır. Oldukça sinirli ve tedirgindir. Muzaffer Kılıç selam verir. Muzaffer Kılıç'ın geldiğinin farkında değildir.)

MUZAFFER KILIÇ *(Bir süre bekler, dayanamaz)* Beni emretmişsiniz Komutanım.

MUSTAFA KEMAL Hoş geldin çocuk. Hiç zaman yitirmeyelim Muzaffer... Hemen atla atına ve Fevzi Paşa'yı çağır bana. Anlaşıldı mı?

MUZAFFER KILIÇ Baş üstüne Komutanım...

ANLATICI Muzaffer Kılıç hızla çıktı Paşanın çadırından ve atların bulunduğu yere geldi. Bindi atına ve hızla sürdü cehenneme.

(Silah sesleri... Silah sesleri daha yakından duyulmaktadır. Nerdeyse yanına düşmektedir mermiler. Çadırı görür. Önüne gelince güya hemen iner attan. Nöbetçi'nin eline tutuşturur üzengiyi. Çadıra yönelir koşarak. Muzaffer Kılıç içeriye girer girmez selamını verir. Fevzi Paşa arkası kapıya, yüzü kıbleye dönük olarak diz çökmüştür. Kendinden geçmiş bir şekilde Kuran'ı Kerim oku-

maktadır.

Muzaffer Kılıç'ın içeriye girdiğinin farkında bile değildir. Vecd içinde okumayı sürdürmektedir. Muzaffer Kılıç hiç ses çıkartmadan bir süre bekler. İş uzamaktadır. Muzaffer Kılıç kendi ağzını kapatarak saygıyla geri geri çıkar çadırdan. Hemen atına biner ve silah sesleri arasında güya sürer atını. Yanında patlayan mermilerin eşliğinde Mustafa Kemal'in çadırına gelir. Atını Nöbetçiye vererek kararsızca içeriye girer. Çadıra girdiğinde hemen selamını verir. Mustafa Kemal hala ayakta ve önündeki açık kroki üzerinde çalışmaktadır.)

MUZAFFER KILIÇ Paşam...

MUSTAFA KEMAL *(Başını kaldırır. Fevzi Paşa'yı arar gözleri.)* Nerde Fevzi Paşa?

MUZAFFER KILIÇ Paşam...

MUSTAFA KEMAL *(Gürler)* Nerde diye soruyorum?

MUZAFFER KILIÇ Fevzi Paşa'nın çadırına gittiğimde...

MUSTAFA KEMAL *(Endişelenir.)* Bir şey mi olmuş Paşa'ya? Söylesene be!

MUZAFFER KILIÇ Allaha şükür sapasağlam...

MUSTAFA KEMAL Nedir öyleyse?

MUZAFFER KILIÇ Sırtı dönüktü kapıya... Ve dizlerinin üstüne çökmüş Kuran'ı Kerim okuyordu. Beni görmediler... Ben de bir şey söyleyemeden geri döndüm Paşam.

(Sessizlik. Mustafa Kemal gülümser.)

MUSTAFA KEMAL Fevzi Paşa inançlı adamdır Muzaffer.

MUZAFFER KILIÇ Bağışlayın beni Paşam. Emrederseniz gidip buyruğunuzu duyururum yeniden.

MUSTAFA KEMAL Hayır Muzaffer, hayır! Mademki istiyor, bırakalım. Paşa okusun Kuran'ını. Tanrının izniyle biz yeneceğiz düşmanı nasılsa. O olmadan da başarırız biz!

(Mustafa Kemal önündeki krokiye eğilirken... "26 Ağustos 1922" yazısı düşer slaytta. Belki hızla fotoğraflar düşer perdeye... Sessizlik egemendir.)

ANLATICI Burası Elmalıdağ. Zafer kazanılmıştır. Bunlar kim mi? Yunan Komutanı Trikopis ve dört Yunan subayı...

TRİKOPİS VE MUSTAFA KEMAL

TRİKOPİS *(Yaverine)* Yakındır teslim almaları bizi... En büyük ayıp nedir bizim için?

YAVER Kılıcın teslim edilmesidir komutanım...

(Trikopis kılıcını çıkarıp uzatır Yaver'ine. Yaver kılıcı parçalar.)

(Alacakaranlık sürmektedir. Ahmet Çavuş ve üç arkadaşı keşif için dağa tırmanmaktadırlar. Yanlarında saatli, tetikli ve fitilli olmak üzere bombalar. Oturmakta olan Trikopis ve dört subayı görürler. Sessizce yanaşırlar yanlarına.)

AHMET ÇAVUŞ *(Bombalardan birini hazır hale getirerek)* Davranmayın! Teslim olun!

(Subayların hepsi de ellerini kaldırırlar hemen. Diğerleri de gelir Ahmet Çavuş'un yanına.)

AHMET ÇAVUŞ Aman ha, yanlış bir şey yapmayın! Alın silahlarını!

(Diğerleri subayların silahlarını teslim alırlar.)

AHMET ÇAVUŞ Oturun şimdi!

(Subaylar otururlar...)

AHMET ÇAVUŞ Kıpraşmayın ha!

TRİKOPİS Tamam... Merak etme. Teslim olduk işte. Hangi kıtaya komuta ediyorsunuz?

AHMET ÇAVUŞ Alay komutanıyım.

TRİKOPİS Rütbeniz?

AHMET ÇAVUŞ Baş çavuş...

(Hepsi de şaşırmıştır.)

AHMET ÇAVUŞ Neden şaşırdınız ki? Bizde onbaşıdan fırka komutanı bile var. *(Askerlere sessizce)* Açtır bunların karnı... Açsınızdır.

TRİKOPİS Nerden anladınız?

AHMET ÇAVUŞ Biz de acıktık da ondan...

(Torbalarından çıkarttıkları peksimetleri verirler Trikopis ve arkadaşlarına. Birlikte peksimetleri yerler aceleyle. Trikopis sigara paketini çıkarır.)

TRİKOPİS İçer misiniz? Çekinmeyin alın.

(Ahmet Çavuş ve diğerleri birer sigara alırlar. Yakarlar sigaralarını.)

TRİKOPİS Paket sizde kalsın. Zordur sigarasızlık bilirim... Hadi alın, çekinmeyin.

(Bizimkiler alırlar paketi. Bölüşüp ceplerine koyarlar.)

TRİKOPİS Ne yapacaksınız bizi?

AHMET ÇAVUŞ Ortalık ışısın azıcık... Götürüp teslim ederiz sizi. Korkmanız için bir neden yok.

TRİKOPİS Neden korkalım ki? Sonuçta kaybettik. Olabilecek her şeye hazırlıklı olmalı insan. Özellikle bizim gibi askerler...

(Susarlar. Sigaralarını çekiştirmektedir hepsi de. Öylece beklemektedirler. Ortalık ışımıştır biraz. Uzaktan Kaymakam Hüseyin Hüsnü, Tabur komutanı Fuat Bey ve arkalarında birkaç asker görünürler. Ahmet Çavuş hemen kalkar ayağa.)

AHMET ÇAVUŞ *(Yanlarına doğru koşar. Selam verir...)*

FUAT BEY Kim bunlar?

AHMET ÇAVUŞ Sormadık komutanım... Hepsi de subay. Biraz daha aydınlansın ortalık diye bekledik.

(Fuat Bey bakar... Tanımaya çalışır. Eliyle işaret ederek.)

FUAT BEY Bu subayın kim olduğunu biliyor musun?

AHMET ÇAVUŞ Bilmiyorum komutanım. Ne bileyim? Elin gâvuru işte.

FUAT BEY En büyük komutanı tutsak etmişsiniz Ahmet Çavuş. Aferin oğlum. Trikopis bu adam işte. İstiklal Madalyasını hak ettiler değil mi Kaymakamım?

HÜSEYİN HÜSNÜ Gereği yapılacaktır komutanım.

(Tutsakların yanına gelirler. Hepsi de kalkmıştır ayağa)

FUAT BEY *(Elini uzatır Trikopis'e)* Tabur Komutanı Fuat...

TRİKOPİS *(Elini uzatır)* Başkomutan Trikopis...

(Fuat Bey'le Trikopis içtenlikle el sıkışırlarken..)

FUAT BEY Umarım yanlış bir davranışları olmamıştır bizimkilerin?

TRİKOPİS Rica ederim Fuat Bey. Karnımızı bile doyurdular. Bilirim halkınızın konuksever olduğunu...

ANLATICI Sonra çıktılar yola vardılar İsmet Paşa'nın huzuruna...

(Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın çadırı. Yaveri girer içeriye.)

YAVER Getirdiler Paşam.

İSMET PAŞA Bekletmeyin... Hemen alın.

YAVER Emredersiniz Paşam... *(Çıkar.)*

(İsmet Paşa hemen kalkar yerinden, çadırın girişine yürür. Trikopis ve dört subay içeriye girerler.)

YAVER Başkomutan Sayın Trikopis, Paşam.

İSMET PAŞA *(Elini uzatır içtenlikle)* Batı Cephesi Komutanı İsmet.

TRİKOPİS *(Elini sıkarak)* Memnun oldum sizi tanıdığıma.

İSMET PAŞA Keşke daha değişik koşullarda tanışsaydık komutanım... *(Diğerlerinin ellerini de sıkar)* Buyurunuz. Oturunuz.

(Otururlar. İsmet Paşa da oturur.)

İSMET PAŞA Kahve içelim mi?

TRİKOPİS Zahmet vermeyelim...

İSMET PAŞA Rica ederim komutanım. Siz de olsanız aynı şekilde davranırdınız. Yorgunsunuzdur. Kahvelerimizi içtikten sonra hemen çıkalım izninizle. Mustafa Kemal Paşa da tanışmak istiyor sizinle... Sonra da dinlenirsiniz.

ANLATICI Kahvelerini içer içmez geldiler Mustafam Kemalim'in çadırına...

(Mustafa Kemal, Yaver'iyle birlikte kapının önüne çıkar. İçtenlikle ve saygıyla bekler. İsmet Paşa da yanlarında gelmiştir.)

İSMET PAŞA Paşam. Yunan Orduları Başkomutanı Sayın Trikopis.

MUSTAFA KEMAL Hoş geldiniz.

(Trikopis ve dört subayın ellerini sıkar.)

MUSTAFA KEMAL *(Önden girmelerini ister.)* Buyurunuz.

TRİKOPİS Rica ederim.

MUSTAFA KEMAL Lütfen. Konuğumuzsunuz.

(Trikopis ve arkadaşları oturduktan sonra oturur Mustafa Kemal. İsmet Paşa da oturur. Yaver çıkar. Bir süre sessizlik sürer.)

MUSTAFA KEMAL Üzülmeyin general. Siz görevinizi yaptınız sonuna kadar. Askerlikte yenilmek de vardır, yenmek de... Napolyon da tutsak olmuştu zamanında. Size karşı büyük bir hürmet hissi besliyoruz. Burada kendinizi tutsak gibi görmeyin lütfen. Üzüntüm sizden ve bizden çok insanın yitirilmiş olmasıdır. Sonuçta biz iki komşu ülkeyiz. Umarım bundan sonra gereğini yaparız ve ülkelerimizin dostluğunu pekiştiririz. Olması gereken de budur zaten. Size ve bize yakışan da bu olacaktır.

ANLATICI Yıllar sonra döndü ülkesine Trikopis. O kadar etkilenmişti ki Mustafam Kemalim'den... hep çalıştı iki ülkenin dostluğu için. Ölene kadar...

KADINLARIMIZ

"Ankara Kasım 1922"

ANLATICI Bir Toplantı Salonu...

(Üç kadın en ön sırada oturmaktalar. İki sıra boş bırakılmış, diğer sıralarda da erkekler yer almıştır. Bazı sakallı ve sarıklı kişiler kadınlara bakıp homurdanmaktadırlar.)

ANLATICI İki gün sonra. Burası da TBMM Toplantı salonu.

(Mustafa Kemal ve diğer milletvekilleri... Sakallı ve sarıklı bir milletvekili... Hayli sinirli. Yanında başka sarıklılar.)

MİLLETVEKİLİ Paşam. Dikkatinize sunmak istediğim bir husus var. İki gün önce öğretmenler toplantı yapıyor ve üç kadın öğretmen en ön sırada yan yana yer alabiliyor. Bu ne küstahlık! Bu ne aymazlık! Bu ne ahlaksızlıktır böyle! Daha da vahim olarak iki sıra boş bırakılıyor ve erkek öğretmenler daha sonra oturtuluyor. Eksik etekler ne zamandan beri adam yerine konulmaya başlandı? Din ve ahlak elden gidecek mi artık? Olacak şey midir bu? Bu toplum bunu kaldırmaz! Eski köye yeni âdet getirilmeye çalışılırsa buna asla izin verilmez!

(Sakallı ve Sarıklı milletvekilleri alkışlamaya başlarlar)

Bu durumu şikâyet ediyorum Paşam size. Hemen müdahale edin! Emir buyurun, asla olmasın böyle şeyler!

MUSTAFA KEMAL *(Oldukça sinirlenmiş görünür. Yanındakilere.)* Bu ne rezalet? Böyle saçmalık olur mu? Öğretmenler Birliği'nin Başkanı kimdir?

BİRİ Mazhar Müfit Paşam.

MUSTAFA KEMAL Çağırın onu hemen bana.

(Sarıklılar sevinç gösterileri yaparken, orda beklemekte olan Mazhar Müfit alı al, morı mor gelir Paşa'nın yanına.)

MAZHAR MÜFİT *(Telaşla)* Beni emretmişsiniz Paşam?

MUSTAFA KEMAL Öğretmenler Birliği'nin Başkanı sen misin?

MAZHAR MÜFİT Benim Paşam.

(Sarıklılarda "Oh" demektedirler boyuna.)

MUSTAFA KEMAL Ne zamandan beri Başkansın?

MAZHAR MÜFİT *(İyice korkmuştur)* İki aydır Paşam.

MUSTAFA KEMAL Siz öğretmenler toplantısında ne yapmışsınız?

MAZHAR MÜFİT Ne yapmışım Paşam?

MUSTAFA KEMAL Ne ayıp şey bu böyle?

MAZHAR MÜFİT Efendim?

MUSTAFA KEMAL Sana yakışır mı Mazhar?

MAZHAR MÜFİT Yemin ederim ki...

MUSTAFA KEMAL Bunu asla yakıştıramadım sana. Değerli milletvekillerimizin ne dediğini duydun mu?

MAZHAR MÜFİT Duydum efendim. Ancak...

MUSTAFA KEMAL Bırak hepsini... Biliyorum bunları... Üç bayan öğretmeni çağırmışsın toplantıya. Çağırdın mı?

MAZHAR MÜFİT *(İyice şaşkın)* Çağırdım Paşam. Yoksa çağırmamam mı gerekirdi?

MUSTAFA KEMAL O ne demek? Bir de çağırmayacak mıydın? Daha büyük bir ayıp mı işleyecektin yani?

MAZHAR MÜFİT *(İyice korkar)* Anlamadım Paşam.

MUSTAFA KEMAL Ve bu üç bayan öğretmeni çağırmayıp da kimi çağıracaktın? Neden üç bayan öğretmen çağırdın?

MAZHAR MÜFİT Daha çok sayıda mı çağırmalıydım? Yoksa daha mı az?

MUSTAFA KEMAL Daha neler? Tabii ki daha çok sayıda bayan öğretmen çağırmalıydın. Kadınlar bu ülke nüfusunun yarısını oluşturmuyor mu?

MAZHAR MÜFİT Oluşturuyorlar efendim.

MUSTAFA KEMAL Onlarla çıkmadık mı bu yola biz?

MAZHAR MÜFİT Çıktık efendim.

MUSTAFA KEMAL Bu birinci ayıbın... Yani daha çok sayıda bayan öğretmen çağıracaksın bundan sonraki toplantılara.

MAZHAR MÜFİT Peki efendim. Bundan sonra çağırırım Paşam.

MUSTAFA KEMAL Dur. Daha bitmedi sözüm. Dinliyor musun beni? Asıl ayıbına gelelim.

MAZHAR MÜFİT Dinliyorum Paşam.

(Sakallı ve Sarıklı Milletvekilleri iyice şaşkındır. Ne olup bittiğini anlamakta zorlanmaktadırlar adeta.)

MUSTAFA KEMAL Peki Mazhar... Şimdi bu sorumu yanıtla bakayım. Kadın öğretmenleri niçin ayrı sıraya oturttun? Daha da ayıbı bununla da yetinmeyip bir de erkeklerle aralarına sıra atlayarak boşluk bıraktın. Neden? Neden dedim?

(Herkes şaşkınlık içindedir...)

MAZHAR MÜFİT Ben düşündüm ki...

MUSTAFA KEMAL Ne düşündün? Söyle! Bunun bana akılcı bir açıklamasını yap bakalım Mazhar. Söylesene! Söyleyemezsin! Çünkü yanıtı olamaz böyle bir sorunun. Sen kendine mi güvenemiyorsun, yoksa kadınlarımızın faziletine mi? Anlıyor musun beni? Biz Kurtuluş Savaşı'mızı, ayırıp bir köşeye sıkıştırdığın bu kadınlarımızla birlikte yapmadık mı? Söylesene!

MAZHAR MÜFİT Yaptık efendim.

MUSTAFA KEMAL Herkes aklını başına toplasın! Bu ülkeyi istediğimiz noktaya getireceksek eğer, ki getireceğiz, bunu ancak kadınlarımızla birlikte omuz omuza başaracağız. Bundan sonra böyle bir ayrılık görmeyeyim Mazhar! Kadınlarımızla erkeklerimiz yan yana olmalıdır bundan sonra. Yalnızca toplantı salonlarında değil, hastanelerde, okullarda, devlet dairelerinde, yollarda, parklarda, bahçelerde, fabrikalarda, her yerde! Anlaşıldı mı? Anlaşıldı mı dedim?

MAZHAR MÜFİT Anlaşıldı Paşam... Gereği yapılacaktır bundan sonra.

(Sarıklılar işin nereye vardığının bilinciyle süklüm püklüm dururlarken.)

MUSTAFA KEMAL *(Elini belindeki silahına dokunarak)* Hadi bakalım. Herkes görevinin başına!

(Sarıklılar korkuyla çil yavrusu gibi dağılırlarken...)

GENELGEYLE DEVRİM OLMAZ!

"Pasinler 1924" yazısı düşer slaytla.

ANLATICI Pasinler'de şiddetli bir deprem oldu. Bir anda harabeye döndü ilçe.

(Ağlaşan insanlar... Bir yakınını arayanlar... Tam bir felaket. Yerlerde üstleri örtülmüş cesetler, büyüklü küçüklü. Cesetlerin başlarında sessizce ağıt yakan insanlar... Bazı insanlar bir köşeye toplaşmış... Şaşkınlıkla bekleyenler... Şoku atlatamamış yüzler. Gözler... Acı içinde kıvranan insanlar. Ortalık aydınlanmıştır. İnsanlar bir yerlerde öbekleşmişlerdir. Umutsuz ve acılı bir bekleyiştir bu.)

Ve genç cumhuriyetin Cumhurbaşkanı Mustafam Kemalim en kısa sürede yetişti umutsuzluk içinde bekle-

yen Pasinler'e.

(Mustafa Kemal izleyicilerin arasında görünür. Yanındakilerle birlikte. Gene şıktır her zamanki gibi Mustafa Kemal... Yanında Kaymakam ve Tahrirat Kâtibi de vardır. İnsanlara doğru yürümeye başlar. İnsanlar hareketlenir. Kulaktan kulağa fısıldanmaktadır sanki. Sanki bir mucize gerçekleşmektedir gibi umuda dönmektedir ağlayan ve acı içinde kıvranan insanların yüzleri)

I. ADAM Gazi geliyor...

1. KADIN Paşamız geliyor...

İNSANLAR

– Paşamız geliyor.

– Allah razı olsun ondan.

– Bak bırakmadı gene bizi.

– Kuş oldu uçtu Ankara'dan.

(Yaralılar dışında ayakta kalmayı başaranlar Mustafa Kemal'e doğru yürürler. Tam karşılaştıklarında durur insanlar.)

MUSTAFA KEMAL Geçmiş olsun... Geçmiş olsun.

YAŞLI BİR KADIN Paşam. Halimiz kötüdür.

BİR ADAM Çok kaybımız var Paşam, çok... Çoluk çocuk hep gitti.

BİR KADIN İki bebemi...

DELİKANLI Anam, babam. Atalarım...

YAŞLI KADIN Ne ettik de geldi bunlar başımıza?

MUSTAFA KEMAL Geçmiş olsun hepinize.

(İnsanlar ellerine sarılmakta, sessizce öpmektedirler ellerini Gazi'nin. Mustafa Kemal engellemeye çalışmaktadır bir yandan. İnsanlar ağlamaktadır.

Mustafa Kemal de belli etmemeye çalışmakta, ama gözyaşlarına hâkim olamamaktadır. Tahrirat Kâtibi notlar almaktadır.)

MUSTAFA KEMAL Geçmiş olsun. Geçmiş olsun... Geçmiş

olsun. Saracağız yaralarınızı... Saracağız. *(Kaymakam'a döner.)* Önlemleri alıyor musunuz Sayın Kaymakamım?

KAYMAKAM Sayın cumhurbaşkanım... En büyük şansımız bu felaketin bu mevsimde olmasıdır. Çok zordu işimiz yoksa. Yolda gördünüz, sağlık ekibimiz geliyor. Birazdan çadırlar da ulaşmış olur. Ekmek ve ilaç. Tüm hazırlıklar tamamdır Paşam...

(Mustafa Kemal, yol üstünde oturmuş yaşlı bir adam görür. Öylece, sessizce önüne bakmaktadır. Yanında üstleri örtülmüş cesetler, büyüklü küçüklü. Farkında değildir Mustafa Kemal'in yanına geldiğinin. Zaten tanımamaktadır da onu belli ki.)

MUSTAFA KEMAL *(Eliyle sarsar adamı)* Geçmiş olsun baba.

(Yaşlı Adam bakar anlamsız gözlerle.)

MUSTAFA KEMAL Baba! Duydun mu beni?

YAŞLI ADAM *(Kürt şivesiyle)* He duymuşam,

MUSTAFA KEMAL Geçmiş olsun dedim?

YAŞLI ADAM Sağ olasin.

MUSTAFA KEMAL Çok zarar gördün mü depremden baba?

YAŞLI ADAM He ya... Çok. Yedi can vermişem. Körpeler dahil yeddi can.

MUSTAFA KEMAL Hükümet sana kaç lira verse zararın karşılanır?

YAŞLI ADAM Valle... Padişah bilir.

MUSTAFA KEMAL *(Sevecen bir sesle)* Padişah yok artık baba. Padişahı siz kaldırmadınız mı? Söyle bakalım zararın ne?

YAŞLI ADAM Padişah bilir...

MUSTAFA KEMAL *(Morali bozulmuştur iyice... Kaymakam'a kısık bir sesle ama sertçe.)* Siz daha devrimi yaya-

mamışsınız! Hâlâ padişah var sanıyor başlarında...
(Bir süre susma. Mustafa Kemal ısrarla yanıt beklemektedir.)

TAHRİRAT KÂTİBİ *(Görevini yapmış insanların rahatlığıyla)* Köylere kadar duyurduk Paşam...

MUSTAFA KEMAL *(Kaymakam'a)* Kim bu?

KAYMAKAM Tahrirat kâtibimiz, Paşam.

MUSTAFA KEMAL *(Sertçe)* Oğlum. Siz Cumhuriyetin memurları olarak başaramamışsınız bu işi... Hâlâ padişah var sanıyor başlarında insanlarımız.

TAHRİRAT KÂTİBİ *(Üsteler)* Genelgeyle duyurduk ama Paşam...

MUSTAFA KEMAL *(Bağırır)* Genelgeyle devrim olmaz! Devrim, devrim gibi olur!

KIRK YILLIK SAKAL

ANLATICI Halkımızın uygar bir görünüme kavuşması amacıyla kılık kıyafeti yeniden düzenleyen yasa yürürlüktedir. Mustafa Kemalim Cumhurbaşkanı sıfatıyla Amasya' ya gelmiştir.
(Kalabalık...
Mustafa Kemal'in yanında Amasya Valisi vardır.
Mustafa Kemal kalabalığın arasında uzun sakalı ve acayip giysisiyle "Şıh"ı görür.)

MUSTAFA KEMAL *(Valinin kulağına eğilerek)* Kimdir bu adam Sayın Valim?

VALİ Efendim. Şıh'tır... Oldukça nüfuslu biridir Amasya ve çevresinde.

MUSTAFA KEMAL Çağırın şunu bakalım...
(Vali koşarak adamın yanında gider... Bir şeyler söyler. Adamı Mustafa Kemal'e bakar. Mustafa Kemal adamla göz göze gelir ve eliyle gelmesini işaret eder. Adam telaş-

la gelir yanına... Saygıyla ve biraz da korkarak durur karşısında. Elini öpmek ister, Paşa engeller.)

MUSTAFA KEMAL Estağfurullah Baba. Gerek yok bunlara. Nasılsın bakalım?

ŞIH Sağlığınıza duacıyım Paşa Hazretleri...

MUSTAFA KEMAL Belli ki dini bütün birisin... İnsanların inançlı olması iyidir ve biz karışmayız buna...

ŞIH Emredin paşam.

MUSTAFA KEMAL Ancak... Sen benden daha iyi bilirsin... Sakalın boyu, uzunluğu asla ölçüsü değildir inancın.

ŞIH Öyledir Paşam.

MUSTAFA KEMAL Öyleyse bir ricam olacak senden. *(Eliyle boyun hizasını göstererek)* Sakalını kısaltmanı isterim. Peygamber efendimizinki gibi boyun hizasında olmalı sakalın.

ŞIH Emredersiniz Paşam...

MUSTAFA KEMAL Teşekkür ederim Şıh Hazretleri. *(Yürür, uzaklaşırken Valiye yavaşça)* Bu işin takipçisi ol Sayın Valim. Ankara'ya gittiğimde bana bilgi ver.

VALİ Emredersiniz efendim.

ANLATICI Ankara'ya gelir Mustafam Kemalim. Ama Şıh'ı da, verdiği sözü de unutmamıştır.

MUSTAFA KEMAL *(Önündeki telefonun ahizesini kaldırır.)* Amasya valisini bağlayın bana. *(Önündeki notlara bakarak bekler. Telefon çalar. Ahizeyi kaldırır.)* Peki. Bağlayın.

VALİ Beni emretmişsiniz efendim?

MUSTAFA KEMAL Rica ederim Sayın Valim... Nasıl gidiyor işler?

VALİ Her şey yolundadır efendim. Sağlığınıza duacıyız...

MUSTAFA KEMAL Bu Şıh Hazretleri kısalttı mı sakalını?

VALİ Efendim... Uyarılarımıza rağmen kısaltmadı henüz. Pek kısaltacağa da benzemiyor. Oldukça inatçı biridir

efendim. Bu nedenle de değil kısaltmak, dokunulmasına bile izin vermiyor. "Benim inancımdır, kimse karışamaz!" diyor.

MUSTAFA KEMAL Anlaşıldı. Kararlı adamları severim ben... Bu adamdan yararlanmalıyız. Şimdi ben sana bir kararname gönderiyorum. Afyon Valiliği boştu uzun süredir... Vali yapalım bu adamı. Gelsin yanıma.

VALİ Anlamadım efendim.

MUSTAFA KEMAL Anlaşılmayacak bir şey yok Sayın Valim. Sen sana gelen yazıyı hemen tebliğ et kendisine. Ve yazıyla birlikte bana gelmesini sağla! Anlaşıldı mı?

VALİ Anlaşıldı efendim.

(Mustafa Kemal telefonu kapatır. Zile basar. Yaver girer.)

MUSTAFA KEMAL Yaz bakalım...

YAVER Yazıyorum efendim.

MUSTAFA KEMAL Acele ve günlüdür... Konu: Açık olan Afyon Valiliği hakkında... Amasya Valiliğine... Uzun süredir açık olan Afyon Valiliğine ilinizde ikamet etmekte bulunan...

ANLATICI Atama kararnamesi Amasya Valisine ulaştırılır hemen. Vali Şıh Efendi'yi davet eder makamına.

(Şıh, Vali'nin karşısında oturmaktadır.)

VALİ Uzun lafın kısası... Gazi Hazretleri sizi çok beğenmiş. Kararlılığınızla etkilemişsiniz onu...

ŞIH Paşamızın inançlara saygılı olması güzeldir. Onu çok takdir ettim.

VALİ Takdirlerinizi ileteceğim kendisine. Sizi o kadar çok beğenmiş ki uzun süredir açık olan Afyon Valiliğine atamış.

ŞIH Şaka yapmıyorsunuz değil mi Sayın Valim?

VALİ Gazi Hazretlerinin şakası yoktur bu işlerde. Buyurun kararnamenizi.

(Şıh kararnameyi alır. Elleri titreyerek açar zarfı ve okur. Mutlulukla gülümser.)

VALİ Ancak Valilerin sakal bırakmadıklarını biliyorsunuz sanırım. Giysileriniz de normal olmalı. Tıpkı bizimkiler gibi...

(Ayağa kalkar Vali. Şıh da kalkar. Vali elini uzatır, Şıh'ın elini elleri arasına alır.)

VALİ Hayırlı ve uğurlu olsun Şıh Hazretleri. Hoş geldiniz aramıza. Sizi kutluyor ve başarılar diliyorum...

ŞIH *(Tedirgince geveler)* Allah utandırmasın.

ANLATICI Bir hafta sonra... Mustafam Kemalim çalışmaktadır odasında.

YAVER *(Girer)* Yeni Afyon Valimiz geldiler efendim.

MUSTAFA KEMAL Valimizi bekletmeyelim. Hemen alalım içeriye. Sen de bulun yanımızda. Bu yazıyı da yanında tut. *(Bir yazı uzatır.)*

Gereğini yapmanı isteyeceğim senden...

YAVER *(Zarfı alır ve çıkar.)* Emredersiniz efendim...

(Çıkmasıyla birlikte Şıh'la birlikte içeriyle girmeleri bir olur. Şıh saçını sakalını kesmiş, bununla da kalmamış, çok çağdaş bir giysi de giymiştir üstüne. Elinde bir de paket vardır.)

MUSTAFA KEMAL *(Yaver'e)* Hani, yeni Valimiz geldi demiştin?

YAVER Geldi efendim.

MUSTAFA KEMAL Ama bu beyefendi o değil ki?

YAVER O efendim.

ŞIH *(Dudakları titreyerek)* Benim paşam... Emir buyurduğunuz gibi kestim saçımı sakalımı. O yüzden tanıyamamış olabilirsiniz.

MUSTAFA KEMAL Allah Allah. Bir yaşıma daha girdim. Kaldı ki ben sana yalnızca, "Sakalını kısalt," demiş-

tim... Sen tümünü kesmişsin yahu.

ŞIH Afyon Valisi olarak görevlendirdiğinizi duyunca kestim Paşam.

MUSTAFA KEMAL Üstündeki o acayip şeyleri de çıkartmışsın. Tıpkı diğer Cumhuriyet valileri gibi giyinmişsin. Hatta onlardan da güzel olmuş giysilerin. Ne kadar da yakışmış üstüne...

ŞIH Teşekkür ederim Paşam... Mademki böyle bir görevi uygun görüp bana verdiniz, gereğini yapmalıydım Paşam. Yakışmazdı öylesi.

MUSTAFA KEMAL Seni kutluyorum Valim... Afyon önemli bir ilimizdir. Hiç gördün mü Afyon'u?

ŞIH Yıllar önce görmüştüm Paşam. Herhalde yirmi yıl olmuştur.

MUSTAFA KEMAL Ooooo! Yirmi yılda çok değişti Afyon. Kocaman bir kent oldu. En çok neyiyle ünlüdür Afyon?

ŞIH Bunu bilmeyecek ne var Paşam? Kaymağı çok ünlüdür ve tam da ağzınıza layıktır.

MUSTAFA KEMAL Artık bol bol Afyon kaymağı yeriz sayenizde.

ŞIH *(Elinde tutmakta olduğu paketi uzatır.)* Buyurunuz Paşam. Şimdiden yiyebilirsiniz.

MUSTAFA KEMAL Ne çabuk aldınız bu kaymağı? Yoksa buraya gelmeden önce Afyon'a mı uğradınız Şih Hazretleri?

ŞIH Kararnameyi alınca hemen verdim siparişi Paşam... Gecikmem de bundandır zaten.

MUSTAFA KEMAL Güzel... Tedbirli adamsın vesselam. Umarım görevi de böyle yürütürsün.

ŞIH Sizi mahcup etmeyeceğim Paşam... Hak yolundan ayrılmayacağımdan emin olabilirsiniz.

MUSTAFA KEMAL Bundan eminim Sayın Valim. Ancak beni asıl sevindiren inanç ölçüsünün sakalda olmadığı-

nı anlamış olmandır. Bu beni daha çok mutlu etti.

ŞIH Teşekkür ederim Paşam. Size layık olmaya çalışacağım. Afyon Valiliği görevimi en iyi şekilde yerine getireceğim.

MUSTAFA KEMAL Bundan eminim. Ancak...

ŞIH Buyurun Paşam.

MUSTAFA KEMAL Valilik meselesine gelince! Bugün koltuk uğruna kırk yıllık sakalından vazgeçebilen biri, korkarım ki yarın başka şeyler için milletinden de vazgeçebilir.

ŞIH Anlamadım Paşam...

MUSTAFA KEMAL Seni böyle bir durumda kalmak zorunda bırakamam. *(Yaver'e)* Beyefendiyi Afyon Valiliğinden aldığımı belirten yazıyı kendisine imzalatınız lütfen.

(Yaver gülmemeye çalışarak yazıyı Şıh'a imzalatırken Mustafa Kemal gülümseyerek pencereden dışarıyı izlemeye başlamıştır bile.)

ÖNDER DEDİĞİN BÖYLE OLMALI İŞTE!

ANLATICI Neye yarar ki şimdi bunun gibileri her yerde... Neyse ileriye gitmeyelim daha fazla. Anlayan anlıyor nasılsa... İsviçre 1930'lu yıllar. İsviçre'de bir parkın giriş kapısı. Bu tabelada ne mi yazıyor? "ASİLLERDEN BAŞKASI GİREMEZ!" Görelim bakalım neler olacak?

(Birkaç İsviçreli görevli, kapıda beklemektedir. Girenleri denetlemektedirler görevliler. Türk öğrenci gelir.)

ANLATICI Bu gelen bir Türk öğrenci. İzleyelim bakalım, neler olacak? Al gözüm seyreyle... Uzatmayalım işi. Gene Türkçe konuşsunlar.

(Türk öğrenci içeriye girmek ister. Görevliler durdurur-

lar.)

1. GÖREVLİ Kimliğiniz?

ÖĞRENCİ *(Kimliğini uzatır.)* Buyurun.

(Görevliler kimliği inceler. Yüzlerini buruştururlar. Uzatır geriye kimliği 1. Görevli)

1. GÖREVLİ *(Tabelayı gösterir)* Bak orda ne yazıyor?

ÖĞRENCİ Anlamadım.

1. GÖREVLİ Giremezsin.

2. GÖREVLİ Üstelik bir de Türk.

ÖĞRENCİ O ne demek?

1. GÖREVLİ Uzatma! Giremezsin!

ÖĞRENCİ Bu saçmalık ama.

2. GÖREVLİ Uzatma!

1. GÖREVLİ Boşuna bekliyorsun... Asla giremezsin buraya!

(2. Görevli itekler bizimkini.)

2. GÖREVLİ Hadi uzaklaş!

ÖĞRENCİ İtemezsin beni.

1. GÖREVLİ Uzatma işte!

2. GÖREVLİ Defol git buradan!

(Öğrencinin gururu incinmiştir. Hırslanır ve içeriye girmek için yönlenir. İtiş kakış olur. Öğrenci'yi düşürürler yere. Yeniden dener girmeyi. Bu kez yumruklarlar bizimkini. Yere düşer delikanlı. Ağzı burnu kan içindedir. Uzaklaşır oradan...)

ANLATICI Geldi kaldığı pansiyona bizimki...

(Öğrenci atletiyledir. Aynanın karşısında pansuman yapmaktadır yüzüne. Birden aklına bir şey gelir. Hemen masanın başına geçer. Bir kâğıt ve kalem çıkartır. Önce düşünür... Sonra kararlılıkla, bir şeyler yazmaya başlar kâğıda.)

ANLATICI Burası Ankara'da Cumhurbaşkanı Mustafam Kemalim'in makam odası.

(İçeriye Yaver girer.)

YAVER Efendim bir mektup geldi... İsviçre'den. Hemen getirmek gereğini duydum.

MUSTAFA KEMAL Nedir?

YAVER Bir Türk öğrenci yazmış. Çok ciddi bir olay olmuş. Size yazmış doğrudan.

MUSTAFA KEMAL *(Alır mektubu, hızla okur. Yüzü asılmıştır)* Ne düşünüyorsun?

YAVER Korkunç bir şey bu Paşam.

MUSTAFA KEMAL Evet... Öyle görünüyor. Hadlerini aşmışlar. Gereğini yapacağız kuşkusuz. Ancak önce doğru olup olmadığını araştırın hemen. Ona göre ne yapacağımızı düşünürüz. Doğru değilse zor durumda kalmayalım... Hemen ilgililere ulaşıp araştırın konuyu.

YAVER Peki efendim.

MUSTAFA KEMAL Bu mektup bende kalsın. Hemen bilgilendirin beni.

YAVER Emredersiniz Paşam.

(Yaver çıkarken, mektubu yeniden okumaya başlamıştır bile Mustafa Kemal.)

ANLATICI Bir hafta sonra. İsviçre'den gerekli bilgiler gelmiştir...

(Yaver önündeki bilgileri değerlendirmektedir. Kendisine çeki düzen vererek Mustafa Kemal'in odasından içeriye girer.)

MUSTAFA KEMAL Ne oldu?

YAVER Geldi bilgiler Paşam.

(Önüne koyar.)

MUSTAFA KEMAL Neymiş?

YAVER Üzgünüm...

MUSTAFA KEMAL Bakalım. *(Önündeki dosyayı inceler. İyice asılmıştır yüzü.)* İnanılır gibi değil. Bu kadar ap-

talca bir şey görmedim ben. Bizi ne sanıyor bunlar? Her şeye baş eğen bir ulus muyuz biz? Batı ne derse eyvallah dememizi mi bekliyorlar bizden? Kapitülasyonları kaldırdığımızı ne çabuk unuttular? Demek ki bunlara hatırlatmamız gerekiyor bazı şeyleri yeniden.

YAVER Ne yapmamızı istersiniz?

MUSTAFA KEMAL Hayır, hayır senin değil... Bu benim işim... Sen şimdi İsmet Paşa'yı çağır bana. Oyalanma, hemen şimdi...

YAVER Emredersiniz efendim.

(Çıkar.)

MUSTAFA KEMAL *(Yeniden okumaktadır.)* İnanılır gibi değil. Olamaz böyle bir şey. Yani aslında o kadar da şaşırmamalıyım. Bunlar hep böyle değil midir eskiden beri? Kendilerinden başka hiç kimseyi adam yerine koymamak genel eğilimleri değil midir bu batılıların? Uygar Batı ha! Evet, evet... Aslında çok yakıştı bu davranışları uygar Batı'ya.

(Önüne bir kâğıt çeker. Kalemi alır eline. Düşünerek bir şeyler yazmaya başlar. Bazı yerleri çizmekte ve yeniden yazmaktadır. Ama oldukça sinirlidir. Kararır ışıklar... Yeniden aydınlandığında Mustafa Kemal ayakta pencereden dışarıya bakmaktadır. Ama hep bir şeyler düşündüğü bellidir. Sanki yüz mimiklerinden kendi kendine konuştuğu, meseleyi iyice tartıp biçtiği anlaşılmaktadır. Kapı açılır Yaver girer.)

YAVER İsmet Paşa geldiler efendim.

MUSTAFA KEMAL Buyursun.

İSMET PAŞA *(Girer içeriye)* İyi geceler...

MUSTAFA KEMAL Hoş geldin İsmet Bey. Oturur musun?

(İsmet Paşa oturur.)

YAVER Bana bir emriniz var mı Paşam?

MUSTAFA KEMAL Kimse rahatsız etmesin bizi.

YAVER Emredersiniz.

(Yaver çıkar.)

MUSTAFA KEMAL Ne diyorsun bu işe İsmet?

İSMET PAŞA Ne diyebilirim ki? Gerçekten üzücü.

MUSTAFA KEMAL Olay da doğrulandı.

İSMET PAŞA Biliyorum.

MUSTAFA KEMAL Yalnızca delikanlı açısından değil kuşkusuz...

İSMET PAŞA Başından beri delikanlı açısından değerlendirmedim olayı Paşam. Bu bizim ülkemize karşı yapılmış bir aşağılamadır. Tepkimizi ona göre koymalıyız...

MUSTAFA KEMAL Ne dersin, bir nota vermemiz yerinde olur mu?

İSMET PAŞA Evet doğru olur böylesi...

MUSTAFA KEMAL Bu kötü ve uygun olmayan durumu kınayacağız ilkin...

İSMET PAŞA Yalnızca bir kınama mı?

MUSTAFA KEMAL Kuşkusuz bu durumun hemen düzeltilmesini de isteyeceğiz.

İSMET PAŞA Uygundur Paşam. (Düşünür) Durumu düzeltmezlerse yaptırımımız ne olacak?

MUSTAFA KEMAL Ben şöyle bir şey yazdım. Ne dersin? Senin görüşün önemlidir... *(Önündeki yazıdan kararlı bir şekilde okur.)* Eğer ülkemize karşı yapılmış bu aşağılayıcı durum düzeltilmezse, ülkelerimiz arasındaki tüm diplomatik ilişkileri hemen donduracağımızı bildirir... *(Artık Mustafa Kemal'in okudukları duyulmaz olmuştur... Ama o kararlı şekilde dolaşarak okumasını sürdürmektedir. İsmet Paşa dikkatle dinlemekte ve başıyla da onaylamaktadır)*

ANLATICI Verilen nota bomba gibi düştü İsviçre Makamlarına. Bakın İsviçreli yetkililer toplanmış... Neler ko-

nuşuyorlar acaba?

(İsviçreli yetkililer. 1. Adam notayı okumuş olmalı ki derin bir sessizlik kaplar odayı. Hararetli tartışmalar başlar. Ancak konuşulanlar duyulmamaktadır. Nerdeyse bir çaresizlik egemendir toplantıya.)

ANLATICI Sonunda ne yapacaklarına karar verdiler. Burası mı? İsviçre'de tabela yazılan bir kuruluş... *(Gülümser.)* Nasıl bir tabela hazırlıyorlar dersiniz?

(İşçiler özenle bir tabela hazırlamaktadırlar...)

ANLATICI Yazımı biten tabela nerdeyse kuruması bile beklenilmeden hemen park girişine getirildi.

(İnsanlar bekleşmektedir. En önde bizim Öğrenci)

ANLATICI *(Dalgasını geçer.)* Allah Allah bu delikanlı bizimki değil mi? Yoksa yeniden mi hırpalayacaklar garibimi?

(Görevlilerden biri asılı olan tabelayı indirir. Yerine yeni tabela asılır. Bir başka görevli Öğrenci'nin yanına gelir saygıyla, parka girmesini işaret eder. Öğrenci vakur bir şekilde parktan içeriye girerken)

ANLATICI Açılın, açılın da okuyalım yeni tabelayı.

(Herkes açılır. Okur)

ASİLLERDEN ve TÜRKLERDEN BAŞKASI GİREMEZ!

İşe bakın siz. İşte gördünüz sayın izleyiciler...

Önder dediğin böyle olmalı işte!

Ders olmalı şimdikilere!

Ve de onu sevmeyenlere!

BİRİNCİ BÖLÜMÜN SONU

İKİNCİ BÖLÜM

BU TOPRAĞIN SAHİBİ KİM?

"Ankara 1934".

ANLATICI Burası Gazi Çiftliği... Sanki babasının toprağı gibi sürüyor tarlayı bir Köylü.

(Bir Köylü tek başına sürmektedir tarlayı. Resmi giyimli iki adam Köylü'ye yaklaşır. Köylü istifini bozmadan işini sürdürmektedir.)

1. ADAM Merhaba arkadaş.

KÖYLÜ Merhaba.

2. ADAM Ne yapıyorsun burada?

KÖYLÜ Gördüğünüz gibi, toprağı sürüyorum.

1. ADAM Görüyoruz... Topla her şeyini ve git buradan.

2. ADAM Başının belaya girmesini mi istiyorsun sen?

1. ADAM Bu tarlayı süremezsin!

KÖYLÜ Sürerim... Kimse karışamaz bana!

ADAM Ben demiştim size... Bana da aynen böyle söyledi. Uyarmama karşın oralı bile olmadı!

1. ADAM Yanlış iş yapıyorsun... Senin mi bu tarla?

KÖYLÜ Benim ya da değil... Sizi ilgilendirmez.

2. ADAM İlgilendirir.

1. ADAM Son kez uyarıyorum seni. Başını belaya sokacaksın.

KÖYLÜ Gidin bildiğiniz yere şikâyet edin. Elinizden geleni ardınıza komayın.

ADAM Ben dedim size...

1. ADAM Peki, günah gitti bizden.

2. ADAM Bundan sonra olacaklardan sorumlu değiliz...

(İki adam kızarak kararlı adımlarla yürüyüp giderler. Köylü, "Çattık," der gibi bakar arkalarından; sonra gene sürmeye başlar tarlayı)

ANLATICI Hemen gittiler Mustafam Kemalim'im yanına... Anlattılar bir bir tanık oldukları olayı.

MUSTAFA KEMAL Yani sonuçta uyarmanıza rağmen sürmeye devam etti kendisine ait olmayan toprağı, öyle mi?

1. ADAM Aynen öyle oldu Paşam.

2. ADAM Uyarılarımızı asla ciddiye almadı...

MUSTAFA KEMAL Merak ettim doğrusu. Bu ne cesaret?

(Zile basar. Yaver girer.)

YAVER Buyurunuz.

MUSTAFA KEMAL Arabayı hazırlayın... Hemen çıkmamız gerek.

YAVER Emredersiniz Paşam.

ANLATICI Bindiler arabaya, vardılar Köylünün yanına.

(Mustafa Kemal sinirlidir. Köylü'yü görürler. İyice doldurur iki Adam Paşa'yı.)

1. ADAM İşte Paşam!

2. ADAM Hiç kimseyi dinlemiyor.

1. ADAM Bildiğini okuyor.

2. ADAM Bir de tehdit etti bizi.

1. ADAM Elinizden geleni ardımza koymayın dedi.

2. ADAM Kime şikâyet ederseniz edin dedi.

MUSTAFA KEMAL Tamam... Göreceğiz bakalım...

(Mustafa Kemal başta olmak üzere yürür, varırlar Köylü'nün yanına. Köylü hiç istifini bozmadan çalışmasını sürdürmektedir.)

MUSTAFA KEMAL Burada ne yapıyorsun sen?

(Köylü gülümseyerek bakar gelenlere. Son derece sevip saydığımız, fakat asla korkmadığımız bir insanın karşısında nasıl durursak köylü de öyle durmaktadır Mustafa Kemal'in karşısında.)

KÖYLÜ *(Sakin bir sesle)* Tarlayı sürüyorum.

MUSTAFA KEMAL İyi. Peki, bu tarla senin midir?

KÖYLÜ Değildir.

MUSTAFA KEMAL Biliyor musun kimin olduğunu?

KÖYLÜ Biliyorum, bilmez miyim?

MUSTAFA KEMAL Kimindir?

KÖYLÜ Gazi'nindir. Onun tapulu malıdır.

MUSTAFA KEMAL Bile bile sürüyorsun gene de.

KÖYLÜ Sürüyorum. Ekerim de...

MUSTAFA KEMAL İyi. Ancak sen sana ait olmayan bir toprağın, sahibinden izin alınmadan sürülüp ekilmeyeceğini bilmiyor musun yahu?

KÖYLÜ *(Oldukça sakin.)* Biliyorum...

MUSTAFA KEMAL Öyleyse ne hakla sürüyorsun?

KÖYLÜ Bu tarlayı sürüp ekmeye hakkım vardır benim.

MUSTAFA KEMAL *(Kaşları çatılır. Ancak merakla)* Hakkın mı var?

KÖYLÜ *(Kararlı)* Evet var.

MUSTAFA KEMAL *(Şaşkınlıkla)* Bu hakkı nereden alıyorsun sen yahu?

KÖYLÜ Çok basit.

MUSTAFA KEMAL Basit olan nedir?

KÖYLÜ Atatürk bizim babamız değil mi beyefendi? Bir evlat babasının tarlasını sürüp ekerse suç mu işlemiş olur yani?

(Mustafa Kemal gülümser. Mutlu olmuştur sanki; verilen yanıtın zekice ve akıllıca oluşundan. Köylünün sırtını okşar. Bir yandan da gülmektedir. Diğerleri de gülmeye başlarlar Mustafa Kemal'e bakarak)

MUSTAFA KEMAL *(İyice rahatlamıştır.)* Hadi kolay gelsin...

(Mustafa Kemal gülerek giderken Köylü de yeniden sürmeye başlamıştır toprağı.)

SATI KADIN

ANLATICI Burası Ankara'nın ilçelerinden Kazan. Yıl 1934...

Bunaltıcı bir sıcak. Köylüler kahvenin bahçesinde iskemlelere oturmuşlardır. Az ilerde duran resmi aracı görürler.

1. KÖYLÜ Bu... Bu... Gazi Paşanın aracı bu.

(Hemen yerinden kalkar. Araca doğru yürümeye başlar. Diğer köylüler de arkasından gelmektedirler. Araçtan önce Yaver iner. Kapıyı açar. Mustafa Kemal iner önce. Sonra İsmet Paşa ve diğerleri.)

1. KÖYLÜ *(Yanındakilere)* Gazi Paşamız geldi...

2. KÖYLÜ Evet o.

3. KÖYLÜ Valla o.

4. KÖYLÜ İsmet Paşamız da var.

(Köylüler gelenlerin yanına yaklaşırlar. Hepsi de hem sevinmiş hem de şaşırmışlardır.)

1. KÖYLÜ Hoş geldiniz Paşam.

2. KÖYLÜ Şeref verdiniz Paşam.

MUSTAFA KEMAL Hoş bulduk arkadaşlar.

(Köylüler Paşa'nın ellerini öpmek için harekete geçerler. Mustafa Kemal engeller.)

1. KÖYLÜ Buyurun Paşam. Nerde istirahat buyurursunuz?

MUSTAFA KEMAL Kahvede oturalım biraz...

1. KÖYLÜ Emir buyurursanız...

MUSTAFA KEMAL Zahmete gerek yok. Kahve uygundur.

(Kahveye gelmişlerdir. Kahveci içerden daha geniş bir sandalye yakalamış getirmiştir bile.)

MUSTAFA KEMAL İskemle yeterlidir.

(Başta Mustafa Kemal olmak üzere diğerleri de birer iskemleye oturmuşlardır. Geldiğinden beri Mustafa Kemal'i izlemekte olan bir çocuk koşarak uzaklaşır.)

MUSTAFA KEMAL Merhaba arkadaşlar.

HEP BİRLİKTE Merhaba Paşam...

MUSTAFA KEMAL Nasılsınız?

1. KÖYLÜ Sağlığına duacıyız Paşam.

2. KÖYLÜ Allah sizden razı olsun Paşam.

3. KÖYLÜ Sayenizde geçinip gidiyoruz Paşam.

MUSTAFA KEMAL Her şey güllük gülistanlık yani. Yok mu hiç derdiniz?

1. KÖYLÜ Dert bitmez Paşam. Ancak biz her şeyin üstesinden geliriz. Derdin büyüğünü sayenizde alt ettik. Düşmanı attınız ülkemizden. Değil mi ki başımızda siz varsınız... Hepsini alt ederiz sayenizde Paşam.

MUSTAFA KEMAL Düşmanı tek başıma atmadım ki? Birlikte attık.

1. KÖYLÜ Başımıza geçmeseydiniz zor atardık Paşam...

MUSTAFA KEMAL Her şey güllük gülistanlık yani... Hiç mi yok sıkıntınız arkadaşlar?

2.KÖYLÜ Bir de şu sıcaklar olmasa Paşam? Halimiz yamandır sıcaklarla.

(Mustafa Kemal güler. Köylüler de güler.)

MUSTAFA KEMAL Bu gayretle sıcağı da halledersiniz siz.

1. KÖYLÜ Hallederiz sayenizde...

MUSTAFA KEMAL Artık sıcağı da bana yüklemeyin.

1. KÖYLÜ Yüklemeyiz paşam. *(Her birlikte gülüşürler. Kahveci gülüşmelerin bitmesini bekler)*

KAHVECİ Size ne ikram edelim Paşam?

MUSTAFA KEMAL Neyiniz var bakalım?

1. KÖYLÜ Kuzu bile çevririz paşam... Yeter ki siz isteyin. *(Gülüşürler)*

MUSTAFA KEMAL *(Şaka yapar.)* O zaman gece de konaklarız, karışmam ha. Bu kadar adam için yatağınız yorganınız var mı bakalım?

1. KÖYLÜ Siz kalın yeter ki. Geceye kalmaz hazır eder ha-

nımlar her bir şeyi... Yeter ki kalın Paşam.

MUSTAFA KEMAL İstesek de kalamayız. Verdiğimiz bir söz var... Gitmeliyiz oraya. Ama ilerde bir gün neden olmasın? Öyle değil mi İsmet Bey?

İSMET PAŞA *(Gülerek)* İstesem de kalamam Paşam. Mevhibe Hanım izin vermez geceyi dışarıda geçirmeme.

MUSTAFA KEMAL Bakmayın siz onun büyük savaştaki kahramanlığına... Hanımefendiden ödü kopar...

(Hep birlikte gülüşürler.)

MUSTAFA KEMAL *(Kahveci'ye)* Sen en iyisi neyin varsa getir. İsteyen istediğini içsin.

KAHVECİ Peki paşam.

(Koşarak içeriye geçer... Arkasından da birkaç köylü. Bu arada elindeki küçük bir güğümle Satı Kadın görünür. Göğsüne bastırdığı kundaktaki bebeği de bir elindedir. Yanında da deminki çocuk. Çocuk da elindeki tepsiye koyduğu boş bardakları getirmiştir. Satı Kadın tam da Mustafa Kemal'in önüne geldiğinde durur. Heyecanla.)

SATI KADIN Bir soğuk ayranımı içer misiniz Paşam?

MUSTAFA KEMAL İçerim, içmez miyim?

(Satı Kadın çocuğun getirdiği kupalardan birine ayran doldurur alışkanlıkla. Bu arada bebesini de diğer eliyle göğsüne bastırmıştır. Uzatır.)

SATI KADIN Afiyet olsun Paşam.

(Mustafa Kemal doya doya içer ayranı. Cebinden çıkardığı mendille ağzını siler.)

MUSTAFA KEMAL Senin adın nedir?

SATI KADIN Satı, Paşam...

MUSTAFA KEMAL Satı Kadın... Çok güzelmiş. Eline sağlık. Kocan kim senin Satı Kadın?

SATI KADIN O da sizin gibi gazidir Paşam... Sakarya Savaşı'nda boğazından yaralanmıştır.

MUSTAFA KEMAL *(Kalkar yerinden, bebeğe bakar sevecen-*

likle.) Bebeğinin adı nedir?

SATI KADIN Mustafa'dır Paşam. Gönlümüzde taht kurmuştur şimdiden. İnşallah o da sizin gibi büyük bir adam olur da memleketine hizmet eder...

MUSTAFA KEMAL *(Duygulanmıştır)* Ne zaman doğdun sen Satı Kadın?

SATI KADIN 19 Mayıs 1919'da.

MUSTAFA KEMAL O tarihte ne oldu biliyor musun?

SATI KADIN Bilmez miyim? Siz Samsun'a o gün çıktınız Paşam. Tam da ben o gün doğdum...

MUSTAFA KEMAL *(Şaşırmıştır)* Şimdi hangi yıldayız?

SATI KADIN 1934 Paşam...

MUSTAFA KEMAL Bu durumda sen 15 yaşında olmuyor musun? Oysa en az 25 yaşında olmalısın sen Satı Kadın. Nasıl olur bu?

SATI KADIN Tabii ki daha önce doğdum ben... Ama memleket düşman çizmeleri altındaydı. İşgal altındayken nasıl yaşar insan? Bu nedenle de siz Samsun'a çıktığınız gün doğdum Paşam...

(Mustafa Kemal iyice duygulanmıştır. Nerdeyse ağlayacaktır. Kalkıp yerinden, iki yanağından öper Satı Kadın'ı. Kendini zor tutmaktadır ağlamamak için)

MUSTAFA KEMAL Haydi bakalım. Yolcu yolunda gerek. *(İsmet Paşa'ya sessizce)* Yoksa ağlayıp rezil olacağız burada. Hoşça kalın arkadaşlar...

I. KÖYLÜ Güle güle Paşam.

BİRLİKTE Güle güle...

MUSTAFA KEMAL *(Arabaya doğru yürür. Diğerleri de arkasından. Yaver'e.)* Satı Kadın'ın ev adresini al.

(Arabaya biner.)

ANLATICI Ve hüzünle gittiler... Sonra ne mi oldu? Yapılan ilk genel seçimlerde Satı Kadın ilk kadın milletvekili olarak Meclise girdi...

ANADOLU ANASI BUDUR İŞTE!

ANLATICI Burası Gazi Çiftliği... Mustafam Kemalim sıklıkla dolaşır burada. Ancak bu kez yanında Sabiha Gökçen de var.

(Yaşlı Kadın yürüyerek gelir. Yorulmuştur. Oturur bir ağacın altına.)

ANLATICI Yaşlı Kadın'ı gördü birden.

(Mustafa Kemal, Yaşlı Kadın'a yönelir merakla. Yaşlı Kadın'ın yanına gelir.)

MUSTAFA KEMAL Merhaba nine?

YAŞLI KADIN *(Gülümseyerek)* Merhaba.

MUSTAFA KEMAL Nerden gelip nereye gidiyorsun?

YAŞLI KADIN Neden sordun? *(Duraksar)* Yoksa buraların sahabı mısın? Bekçisi misin?

MUSTAFA KEMAL Ne sahibiyim, ne de bekçisiyim. Bu topraklar milletimizin malıdır. Buranın bekçisi de milletimizin kendisidir. Şimdi nereden gelip nereye gideceğini söylemeyecek misin bana?

YAŞLI KADIN Ben Sincan'ın köylerindenim bey.

MUSTAFA KEMAL Nasıl bir köydür?

YAŞLI KADIN Otun güç bittiği, atın güç yetiştiği bir köydür bizimkisi. Muhtar bana bir tiren bileti aldı, bindirdi, kodum Ankara'ya geldim...

MUSTAFA KEMAL Neden Ankara'ya gönderdi seni?

YAŞLI KADIN Pek ağrıttım da başını. Gazi Paşa'mızı görmek istedim. Aldı biletimi, geldim buraya...

MUSTAFA KEMAL Neden görmek istersin Gazi Paşa'yı?

YAŞLI KADIN Benim iki oğlum gâvur harbinde şehit düştü. Ülkemizi gâvurdan kurtaran kişiyi ölmeden göreyim diye hep dua ettim durdum. Rüyalarıma giriyordu Gazi Paşa. Muhtara da anlatınca... O da biletimi alıp sa-

lıverdi işte.

MUSTAFA KEMAL Ne zaman geldin?

YAŞLI KADIN Geceleyin. Yol iz de bilmediğimden o saatten beri kendimi oradan oraya vurup duruyorum bey.

MUSTAFA KEMAL Tek isteğin Gazi Paşa'yı görmek midir? Başka isteğin yok mudur?

YAŞLI KADIN Tövbe de bey, tövbe de! Daha ne isteyebilirim ki? O bizim yurdumuzu kurtardı. Şehitlerimizin mezarlarını gâvura çiğnetmedi! Yaşıyorsak eğer O'nun sayesinde. Şunun bunun, gâvur döllerinin köpeği olmaktan onun sayesinde kurtulmadık mı? Buralara gelme nedenim yalnızca yüzünü görmek ve O'na sağ ol diyebilmek içindir. Başka ne isteyebilirim ki ondan? Sen efendi bir adama benziyorsun. Bana bir yardım ediver de Gazi Paşa'yı bulacağım yeri deyiver bana.

MUSTAFA KEMAL *(Gözleri dolmuştur. Sabiha Gökçen'e dönerek)* Görüyorsun ya Gökçen, işte bu bizim insanımızdır. Benim köylüm, benim vefalı analarımdan biridir bu. *(Sabiha Gökçen, Yaşlı Kadın'ın elini tutar.)*

SABİHA GÖKÇEN Anacığım. Sen gökte aradığını yerde buldun. Düşlerini süsleyen, seni buralara kadar koşturan Gazi Paşa işte karşında.

(Yaşlı Kadın şaşkına dönmüştür. Elindeki sopayı atıp Mustafa Kemal'in ellerine sarılır. Mustafa Kemal de ona sarılır. Yaşlı Kadın defalarca öper Gazi'nin ellerini. Mustafa Kemal de onun ellerini öpmektedir. Sonra ayrılır Mustafa Kemal'den ve küçücük çıkınını elleri titreyerek açar. İçinden beze sarılmış bir parça peyniri çıkartır, uzatır Gazi'ye.)

YAŞLI KADIN Tek ineğimin sütünden yaptım bu peyniri. Bunu sana getirdim. Beğenirsen gene yapar getiririm.

(Mustafa Kemal bezi açar, tadar peynirden hemen)

MUSTAFA KEMAL Çok güzel... Hayatım boyunca yedi-

ğim en güzel peynir...

(Sabiha Gökçen'e de uzatır yemesi için.)

YAŞLI KADIN Afiyet bal şeker olsun Gazi Paşam. Sevdiysen gene getiririm sana. Seni gördüm... Artık gözüm arkada kalmaz. Daha yapacak çok işin var. Seni de avara etmeyeyim Paşam. Trene yetişeyim. Gel bir daha sarılayım sana.

MUSTAFA KEMAL Yok buna izin vermem. En az iki gün konuğum olacaksın.

ANLATICI Dedi ve iki gün konuk etti nineyi... Hep yanında Paşası... Neye yarar ki sayılı günler çabuk bitti. Ayrılık saati geldi çattı. Köşkün kapısında araba bekliyordu. *(Mustafa Kemal Yaşlı Kadın'ı uğurlayacaktır. Yaver de yanındadır. Mustafa Kemal ve Yaşlı Kadın sarılırlar birbirlerine.)*

YAŞLI KADIN Kal sağlıcakla Paşam.

MUSTAFA KEMAL Sağ ol nine. Peynirini çok sevdim biliyorsun.

YAŞLI KADIN Gene getiririm.

MUSTAFA KEMAL Seni bırakacaklar köyüne... Evini öğrenecekler nasılsa. Bakarsın ben gelivermişim bir gün evine... Ama peynirimi hazır et, tamam mı?

YAŞLI KADIN Sana peynirim her zaman hazırdır Gazi Paşam... Yeter ki gel. Sen gelmeden Azrail gelirse canımı almaya, "Yok," derim, "Yok olmaz. Gazi Paşam bize gelmeden bu can bu bedenden ayrılmaz!"

(Yeniden sarılırlar birbirlerine. Yaşlı Kadın biner arabaya... Araba hareket eder. El sallarlar karşılıklı.)

MUSTAFA KEMAL *(Gözleri dolmuştur. Yaver'ine.)* Üç tane inek gönderin köyüne... Benim armağanım olsun bu soylu kadına. Maaşımdan ha!

KISSADAN HİSSE!

ANLATICI İstanbul Florya Köşkü. Sabaha karşı... Biraz ilerde nöbetçilerin göremeyeceği sokak başında bir araba ve şoförü beklemektedir. Kapıda köşkün nöbetçileri... Mustafam Kemalim giyinmiş, heyecanla beklemektedir odasında. Nerdeyse tebdili kıyafettir... Özel Kalem Müdürü Nuri Conker sessizce girer içeriye. İkisi de kısık sesle konuşacaklardır.

NURİ CONKER Tamam Paşam.

MUSTAFA KEMAL Her şey hazır mı?

NURİ CONKER Hazır Paşam... Araba ilerde sokağın başında bekliyor...

MUSTAFA KEMAL Çok iyi. Nöbetçiler?

NURİ CONKER Göremeyecekleri şekilde park etti araba Paşam.

MUSTAFA KEMAL Yakalanmayalım Nuri.

NURİ CONKER Yakalanmayacağız. Yalnız yan duvardan atlamak zorunda kalacaksınız Paşam. Yoksa görür nöbetçiler.

MUSTAFA KEMAL Atlarız Nuri. Biz ne badirelerden geçmişiz. Bir duvarı mı aşamayacağız? Hadi bakalım, çıkalım... Sen önden git. Aman sessiz.

(Kapıyı sessizce açarlar. Adeta süzülürler dışarıya. Ayaklarının ucuna sessizce basarak ilerlerler. Nuri Conker tökezler. Mustafa Kemal eliyle, "Dikkatli ol!" anlamında işaret eder. Sessizce ilerlerler. Ay ışığında nöbetçiler beklemektedir. Yan duvara yürürler sessizce. Duvarın önünde Nuri Conker iki elini birleştirerek, Paşanın ellerine basarak duvara çıkması için işaret eder. İkisi de ilkokul çocukları gibi heyecanlı ve tedirgindirler. Mustafa Kemal, Nuri Conker'in ellerine basarak duvarın üstüne çıkar.

Kendini sağlama aldıktan sonra elini uzatarak Nuri Conker'in de duvarın üstüne çıkmasını sağlar. Sıra aşağıya inmeye gelmiştir. Mustafa Kemal eliyle önce kendisinin ineceğini işaret eder Nuri Conker'e. Ve elleriyle duvara tutunarak öbür yana duvara paralel olarak sarkar. Sonra da kendisini bırakır aşağıya. Hemen ayağa kalkıp üstünü başını silkeler. Aynı şeyi yapmasını işaret eder Nuri Conker'e. Nuri Conker de aynı şekilde sarkar aşağıya. Mustafa Kemal yardımcı olur aşağıya inmesine sessizce. Çevrelerine bakarak sessizce yürürler. Mustafa Kemal binmiştir arabaya Conker'le birlikte. Şoför arabayı çalıştırır. Güya hareket eder araba. Mustafa Kemal mutlulukla gülümsemektedir. Biraz açılınca bağırır.)

MUSTAFA KEMAL Oh bee! Dünya varmış... Sıradan bir yurttaş olarak gezelim bakalım... Ne dermiş halkımız? Sür bakalım Çekmece'ye doğru!

(Araba güya ilerlemektedir yolda. Yavaş yavaş ışımaktadır ortalık. Mustafa Kemal çevreyi izlemektedir. Çift süren bir köylüyü görür. Yaşlı biridir bu. Sapanın sapına iyice yapışmıştır adam. Çiftin bir yanında bir öküz, diğer yanında da bir eşek vardır.)

MUSTAFA KEMAL Dur...

(Şoför güya arabayı durdurur. Mustafa Kemal iner. Nuri Conker de.)

MUSTAFA KEMAL Kolay gelsin.

HALİL AĞA Sağ ol beyim.

MUSTAFA KEMAL İşler nasıl Ağa? Yüzünüz güldü mü bu yıl?

HALİL AĞA Tanrı'nın gücüne gitmesin bey, bu yıl yufkaydı mahsul. Suçun azı bizde, azı da yukarda! Biz geç davrandık, yukarıdaki de rahmeti esirgedi.

MUSTAFA KEMAL Diğer öküzün yerine neden merkep koşulu? Diğer öküzün nerde?

HALİL AĞA Diğerini Hıdrellez'de vergi memurları sattılar.

MUSTAFA KEMAL Vergi memurları köylünün üretim aracını satar mı hiç? Olmaz böyle şey. Muhtara şikâyet etseydin.

HALİL AĞA *(Güler)* Muhtar başında değil miydi memurun, bey?

MUSTAFA KEMAL Kaymakama gitseydin.

HALİL AĞA Sen benimle gönül mü eyliyon bey?

MUSTAFA KEMAL İstanbul şuracıkta... Gelip Valiye anlataydın derdini...

HALİL AĞA *(İyice güler)* Bırak şu sağırı allasen. Yakasına yapışsak acep derdimizi duyurabilir miyiz?

MUSTAFA KEMAL Adın ne senin?

HALİL AĞA Halil... Köylük yerde sorsan, Halil Ağa derler.

MUSTAFA KEMAL Demek varlıklısın? Ağa dediklerine göre.

HALİL AĞA Azcık çiftimiz çubuğumuz varken adımız Ağa' ya çıkmış beyim.

MUSTAFA KEMAL Peki Halil Ağa, bu senin işin beni bayağı meraklandırdı. Hadi kaymakam şöyle, Vali de böyle diyelim. Ee, peki bir Başbakan İsmet Paşa var bilir misin sen onu?

HALİL AĞA Bilmez olur muyum, beyim?

MUSTAFA KEMAL Tamam öyleyse, hemen her hafta İstanbul'a geliyor. Florya Köşkü'ne de iniyor. Köşk de şuracıkta. Bir gün kapıda bekleseydin de derdini dökseydin ona... Herhalde bulurdu çaresini.

HALİL AĞA Sen benim konuşmamdan hoşlaştın, gönül eyliyorsun benimle. Ama bak şinci, tutalım gittim vardım, beni o kapıya koymazlar ya... Tutalım ki kodular, koskoca İsmet Paşa' mızı göstertmezler ya. Tut ki gösterdiler ya ona halimi nasıl yanacağım hele; o sağırın sağırı! Hiç işitmez beni...

(Nuri Conker karışmak ister. Mustafa Kemal eliyle susturur onu)

MUSTAFA KEMAL Ee peki, bakalım bu dediğime ne bulacaksın? Atatürk koca yaz şuracıkta oturup duruyor. Gitseydin, çıksaydın önüne, anlatsaydın halini. O da seni yüzüstü bırakacak değildi ya!

HALİL AĞA Sen ne diyorsun bey? Mustafa Kemal Paşa Atatürk'ümüzün yüzünü görmek için peygamber gücü gerek... Hem, tut ki gördük. Yiyip içmekten, işinden gücünden başını kaldırıp da bizim öküzün arkasından mı seğirtecek?

(Mustafa Kemal sigara paketini uzatır Halil Ağa'ya. Halil Ağa bir sigara alır. Çiftinin başına gitmeye hazırlanırken Mustafa Kemal elini omzuna koyar Halil Ağa'nın)

MUSTAFA KEMAL Senden hoşlandım Halil Ağa... Bir gün köyüne de gelir, bir ayranını içerim. Açık yürekli bir yurttaşsın. Ama gene de hakkını kimsede bırakma! Ara!

(Mustafa Kemal ve Nuri Conker arabaya binerlerken.)

HALİL AĞA Meraklanma beyim, evelallah hiç kimse bizim hakkımıza el süremez. Fakat bu, 'devlet baba'ya borçtur. Ödenmesi gerek... Güle güle beyim.

(Araba hareket eder. Mustafa Kemal'in canı sıkılmıştır. Bir sigara yakar.)

MUSTAFA KEMAL Bir uygun yerden Florya'ya dönelim, tadı kaçtı bu işin! Yahu çocuk, şu Halil Ağa'nın vergi borcundan öküzünü satmışız, merkeple çift sürüyor, hâlâ da 'devlet baba' diyor. Ne mübarek millet, bu millet!

ANLATICI Öylesine sıkılmıştı ki canı Paşamızın... Köşke gelir gelmez hemen girdi odasına ve karşısına dikti Yaverini...

(Mustafa Kemal, Yaver ve Nuri Conker.)

MUSTAFA KEMAL *(Yaver'e)* Şimdi. İstanbul'da ne kadar Bakan, Milletvekili varsa hepsini bulacaksın telefonla.

Bu gece hepsini yemeğe bekliyorum. Ayrıca Vali Muhittin Üstündağ ve İsmet Paşa'yı da bulacaksın.

YAVER Emredersiniz. *(Çıkar.)*

MUSTAFA KEMAL *(Nuri Conker'e)* Bir saat kadar sonra sen de arabayla çıkıp Halil Ağa'ya gideceksin, Ona benim kim olduğumu asla söyleme. "Tüccar, zengin biridir," dersin. "Seni sevdi, sana öküz alacak," diyerek al getir buraya... Aman kuşkulanmasın.

NURİ CONKER Emredersiniz Paşam...

ANLATICI Florya Köşkü'nün yemek salonunda İsmet Paşa ve Vali Muhittin Üstündağ da içlerinde olmak üzere bütün yönetim kadrosu toplanmıştı. Kimse neler olacağını bilmiyordu. Merakla bekliyorlardı Mustafam Kemalim'in açıklamasını...

MUSTAFA KEMAL Biraz sonra soframıza efendimiz gelecek. Kendisine nasıl davranacağınızı merak ediyorum. *(İçeriye Yaver girer. Mustafa Kemal'in kulağına bir şeyler söyler.)*

MUSTAFA KEMAL Buyursun.

(Başyaver kapıyı açar. İçeriye Halil Ağa girer. Mustafa Kemal ayağa kalkar. Diğer konuklar da ayağa kalkarlar. Gülen yüzü birden alt üst olmuştur Halil Ağa'nın. Mustafa Kemal'i tanımıştır. Hele İsmet Paşa'yı da görünce dizlerinin bağı çözülmüştür iyice)

HALİL AĞA *(Sessizce Yavere)* Beni bir aptesaneye götürseniz...

YAVER *(Sessizce)* Şimdi olmaz...

MUSTAFA KEMAL Hoş geldin Halil Ağa. (Diğer konuklara dönüp) İşte beklediğimiz, efendimiz.

(Nuri Conker, Halil Ağa'yı Mustafa Kemal'in sağ yanına oturtur.)

MUSTAFA KEMAL Bugün Nuri ile birlikte Çekmece'ye

doğru giderken, tarlasında, çift sürmekte olan Halil Ağa ile tanıştık... Halil Ağa öküzünün yanına bir de merkep koymuş sürüyordu çiftini. Merak edip sorduğumda "Diğer öküzümü vergi memurları aldılar elimden," dedi. Şimdi orada sorduklarımı kendisine gene soracağım. Halil Ağa da bana söylediklerini tıpkı oradaki gibi tekrarlayacak. Bak Halil Ağa. Bu gece sen benim baş konuğumsun. Açık sözlü bir adamsın. Konuşmamızdan sonra sana asla bir zarar gelmeyecek. Hatta vergi memurlarının el koyduğu öküzünü de yeniden alacağım sana. Hadi bakalım yanıtla. *(Sanki tarladaymışlar gibi oynar.)* Bakıyorum sapanın bir yanında öküz, bir yanında da merkep koşulu. Öküzün yok mu senin? Ki merkep koydun yerine?

(Halil Ağa dudakları titreyerek ayağına kapanmak ister, Mustafa Kemal önler)

MUSTAFA KEMAL Yoo, bak böyle şey istemem. Soruyorum cevap ver. İşler nasıl Ağa? Yüzünüz güldü mü bu yıl?

HALİL AĞA Tanrı'nın gücüne gitmesin bey, bu yıl yufkaydı mahsul. Suçun azı bizde, azı da yukarıdakinde! Biz geç davrandık, yukarıdaki de rahmetini esirgedi.

MUSTAFA KEMAL Çifte neden merkep koşulu? Diğer öküzün nerede?

HALİL AĞA Diğerini Hıdrellez'de vergi memurları sattılar.

MUSTAFA KEMAL Vergi memurları köylünün üretim aracını satar mı hiç? Olmaz böyle şey. Muhtara şikâyet etseydin.

HALİL AĞA *(Güler)* Muhtar başında değil miydi memurun, bey?

MUSTAFA KEMAL Kaymakama gitseydin.

HALİL AĞA Sen benimle gönül mü eyliyon bey?

MUSTAFA KEMAL İstanbul şuracıkta... Gelip Valiye anlataydın derdini...

HALİL AĞA Vali paşamızı biz görüp dururuz buralarda. Eteğine düşsek derdimizi duyurabilir miyiz ki?

MUSTAFA KEMAL Olmadı bu Halil Ağa! Ne dediysen onu de!

HALİL AĞA Böyle demedik miydi beyim?

MUSTAFA KEMAL Ya, ben mi yanlış anladım? Dur soralım bakalım Nuri'ye. Nuri, böyle mi dedi bize Halil Ağa?

NURİ CONKER Hayır paşam!

MUSTAFA KEMAL Gördün mü? Demek aklında yanlış kalmış. Hani bir şey dediydin sen, vali neden duymazmış? Aynen bana söylediğin gibi de.

HALİL AĞA *(Kekeleyerek)* Köylük yerinde bizim dilimiz sağır demeye alışmıştır paşam. Kusura kalma gayri...

MUSTAFA KEMAL Diplomatsın ki, yaman diplomatsın Halil Ağa... Ama şimdi diplomatlığın sırası değil, doğruyu konuşacağız... Söyle bana, tarlada dediğin gibi istiyorum...

HALİL AĞA *(Gözünü yumup, başını yere eğerek.)* Şaşırmıştım, ağzımdan yanlışlıkla, 'Bırak bu sağırı,' diye bir laf kaçırmışım...

(Sofrada gülüşmeler...)

MUSTAFA KEMAL Hadi buna da oldu diyelim, geçelim gerisine. E, peki bir Başbakan İsmet Paşa var, bilir misin?

HALİL AĞA *(İsmet Paşa'nın yüzüne bakar, gözlerini indirir.)* Şanlı İsmet Paşa'mız bilinmez olur mu hiç? O bugüne bugün...

MUSTAFA KEMAL Bırak şimdi övgüleri. Ben lafın gerisini getireyim. Hemen her hafta İstanbul'a geliyor, Florya Köşkü' ne de iniyor, köşk de şuracıkta. Bir gün kapıda bekleseydin de derdini dökseydin ona. Herhalde bir çaresini bulurdu.

HALİL AĞA Kapıya koymazlar ya bizi, koysalar da şanlı paşamıza öküzümüzü mü yanacağız?

MUSTAFA KEMAL *(Kızar gibi yapar)* Beni uğraştırma, Halil Ağa... Erkek adam sözünden caymaz. Ne dediysen, tıpkısını tekrarlayacaksın!

HALİL AĞA Şanlı paşamıza da sağır dedikti ya...

MUSTAFA KEMAL Yalnız sağır değil, 'sağırın sağırı' değil miydi?

HALİL AĞA *(Eğik başını acıyla sallar)* Öyle dedikti paşam, doğrusun!

MUSTAFA KEMAL Son soruyu sorayım şimdi. Bunun karşılığını da ver, öküzünü al git. Koca yaz şuracıkta Atatürk oturmuyor mu? Gitseydin, çıksaydın önüne, anlatsaydın halini. O da seni yüzüstü bırakacak değildi ya?

HALİL AĞA Hiç bırakır mı aslan paşam benim! Erip erişir de tarlama dek gelir, halimi dinler.

MUSTAFA KEMAL Bırak bunları Halil Ağa, dediğini tekrarla.

HALİL AĞA İşte bunu demem paşam. Diyemem. Ağzıma ataş doldur, işte bunu demem!

MUSTAFA KEMAL *(Gülerek)* Zorlatacak bizi bu Halil Ağa, laf anlamıyor. "Mustafa Kemal Paşa Atatürk'ümüzün yüzünü görmek için, peygamber gücü gerek," demiştin, yanılmıyorsam. "Görsem de, işinden gücünden, yiyip içmekten başını kaldıracak da bizim öküzün arkasından mı seğirtecek?' demiştin.

(Halil Ağa'nın gözlerinden yaşlar inmeye başlar.)

MUSTAFA KEMAL 'Atatürk de işi içkiye vurmuş, sarhoşun biri,' demeye getirdin ya, fazla üstelemeyeyim. Şimdi bak beni dinle, Halil Ağa... Seni bu kadar üzmemin nedeni, şunu anlatmak içindi: Şu gördüğün beyler, hükümet... Yani, biri başbakan, ötekiler de bakan! Memlekete göz kulak olacak, işleri evirip çevirecekler

diye bu makama getirilmişler. Bir yasa gerekti mi, hemen sıvanırlar, İsviçre'den mi olur, İtalya'dan mı olur, Fransa'dan mı, velhasıl neredense, bulup buluştururlar, Türkçe'ye çevirtirler. Sonra basıp imzayı gönderirler Büyük Millet Meclisi'ne. Bu millet meclisi dediğim, şu alt baştan senin yanına kadar olan beyler. Yasa taslağı bunlara gelir. Bunlar da 'hükümet elbette incelemiş, gerekeni düşünmüştür, benim ayrıca zorlanmama gerek yok,' derler ve kaldırırlar parmaklarını, olur sana bir yasa! Ama sonra bir vergi memuru gelir, vergi borcundan Halil Ağa'nın öküzünü çeker, satar... Halil Ağa da tarlasını bir yanda merkep, bir yanda öküz, ırgalana ırgalana sürmeye çalışır. Ama üretim düşermiş, ekim zorlaşırmış, kimin umurunda? Sonra ben bunları görürüm, içim kan ağlar, işitirim, tasalanırım!

E, hakça söyle bakalım şimdi Halil Ağa... Sen benim yerimde olsan, efkâr dağıtmak için, bunları bu beylerle konuşmak için, içmez misin? Ama sonra da Halil Ağa tutar, sana 'sarhoş' der...

HALİL AĞA Öyle diyen yok hâşâ! Dinden çıkmak gibidir... Buldu mu bunu, hacısı da içer, hocası da...

MUSTAFA KEMAL Peki sen de içer misin?

HALİL AĞA Hiç bulunur da içilmez olur mu, paşam? İçeriz ki, tıpkı şerbet gibi!

(Mustafa Kemal hizmet edenlere işaret eder, kadehleri doldurtur. Kendi kadehini Halil Ağa'ya uzatır.)

MUSTAFA KEMAL Hadi bakalım Halil Ağa. Sağlığına içelim.

HALİL AĞA Koca Allah, benim ömrümden de sana pay düşürsün paşam, sağlık düşürsün.

(Edeple başını kenara çevirir, eline verilen kadehi bir yudumda boşaltıverir. Yüzü kızarmış, gözleri parlamaktadır. Ellerini dizlerinin üzerine koyarak Atatürk'e döner)

Yunan'ı denize döktün paşam, bayrağımızı başucumuza diktin. Benim gibi bir köylü parçasını sofrana alıp içirdin, sana duaya bilem dilim dönmez ki... Nideyim ben şimdi? Bırak ki oh paşam, ayağını öpem.

MUSTAFA KEMAL *(Engeller)* Yok...

HALİL AĞA *(Ellerini öpmeye başlar bu kez)* Bayrağımız gibi sen de başımızdan eksik olma inşallah! Sana her kim düşman ise, onun yeri senin ayağının altı olsun! Gayri bana izin koca paşam!

MUSTAFA KEMAL Yemek yemedin!

HALİL AĞA Yemek kolay... Meraklanır çocuklar, ben köyüme döneyim.

(Atatürk Nuri Conker' e işaret eder. Conker kalkıp Halil Ağa'nın yanına gelir, kalkar Halil ağa, önce Gazi'yi, sonra sofradakileri selamlayıp kapıya doğru edeple geri geri çekilir. Kapı kapanır. Bir süre sessizlik.)

MUSTAFA KEMAL Efendimizin halini gördünüz mü beyler? Devlet size böyle davransa, siz ne yaparsınız? Mübarek millet bu! Adam millet bu! Şimdi bu adam milletin karşısında 'Adam Olmak' bize düşüyor! Halil Ağa'nın öküzünü satıp, üretimini aksatan yasayı ya biz yaptık, ya da bizim yaptığımız yanlış yorumlanarak Halil Ağa'nın öküzünü satıyor. İkisi de bence birbirinden farksız... Böyle bir yasa yaptıksa, ülkemizin çıkarına aykırıdır. Nasıl yaparız, nasıl yapmışız bunu?

Eğer yaptığımız yasa doğru da, yorumlaması yanlış oluyorsa, o zaman sormak gerek. Hükümet nasıl bir yönetim içindedir? Biz Kurtuluş Savaşı'nı Halil Ağa'nın öküzünü satmak için mi yaptık arkadaşlar? Sonra unutmayın ki, olay İstanbul'da geçiyor. Bunun Diyarbakır'ı, Van'ı, Bitlis'i var, kıyı bucak ilçesi var. Acaba oralarda neler oluyor? Bu çark iyi dönmüyor beyler. İyi dönmüyor bu çark!

KARAMSARLIĞA YER YOKTUR YAŞAMIMIZDA!

ANLATICI Sabah olmak üzere. Mustafam Kemalim odasında... Oldukça keyifsiz besbelli...
(Mustafa Kemal'in moralsiz olduğu bellidir. Pencereden dışarıya bakıyor. Arada acıyla kıvranıyor. Odanın içinde dolaşıyor. İyice keyifsiz.)

ANLATICI Şimdi yanma özel kalem müdürü girecek... Adı mı? Hasan Rıza Soyak.

HASAN RIZA SOYAK *(İçeriye girer. Merakla)* Günaydın Paşam.

MUSTAFA KEMAL Günaydın Hasan.

HASAN RIZA SOYAK Beni emretmişsiniz?

MUSTAFA KEMAL Geç otur çocuk.
(Hasan Rıza Soyak iyice endişelidir, oturur.)

MUSTAFA KEMAL Böyle sabah sabah apar topar getirdik seni çocuk...

HASAN RIZA SOYAK Estağfurullah Paşam. Bu kadar erken gelmem değil beni endişelendiren... Bağışlayın Paşam merakımı.

MUSTAFA KEMAL Bu gece uyuyamadım çocuk.

HASAN RIZA SOYAK Nedir Paşam? İyice meraklandım... İnşallah kötü bir şey olmamıştır...

MUSTAFA KEMAL Belli mi uykusuzluğum?

HASAN RIZA SOYAK Belli Paşam. Yorgun görünüyorsunuz... Sizi hiç böyle görmedim?

MUSTAFA KEMAL Yalnızca yorgun muyum? Bitkinim de çocuk...

HASAN RIZA SOYAK Keyfiniz yok desem...

MUSTAFA KEMAL Keyfim kaçtı çocuk. Hiç iyi değilim.

HASAN RIZA SOYAK İzin verirseniz doktorunuza.

MUSTAFA KEMAL Doktorluk değil işim. Bu dertten kur-

tulmam zor çocuk. *(Ayağa kalkar.)* Bunalıyorum çocuk. Sanki bir cendereyle göğsümü sıkıyorlar. Bununla da kalmıyor bastırıyorlar tonlarca ağırlığı üstüme. Acı çekiyorum.

(Hasan Rıza Soyak'ın bir şeyler söylemek istediğini anlayarak eliyle susmasını işaret eder. Konuşmaz Mustafa Kemal bir süre.)

HASAN RIZA SOYAK Ne yapabilirim Paşam?

MUSTAFA KEMAL Senden istediğim beni dinlemendir çocuk.

HASAN RIZA SOYAK Emredin, dinliyorum Paşam...

MUSTAFA KEMAL *(Bir süre gene susar. Sonra)* Görüyorsun ya, her gittiğimiz yerde sürekli olarak dert dinliyoruz. Her yanda derin bir yokluk ve yoksulluk var. Perişanlık diz boyu... İnsanlarımızın yüzü gülmüyor çocuk. Birbirimizi kandırmayalım. Her yerde gözyaşı var. Keder tüm yurdu kaplamış. İnsanlarımız mutsuz, çocuk. Anlıyor musun beni? Mutsuzluk kol geziyor her yerde... Artık derdiniz nedir diye soramıyorum kimseye. Çünkü bir ses veriyorum, bin ah işitiyorum... Neden mi? Yapılar eski, yollar bozuk... Hastaneler doktorsuz. Hastalar umutsuz. İlaç yok, para yok. Bu işin maddi yönü, çocuk... Ya gelecekten duyulan kaygıya ne dersin? İnsanlarımız geleceklerinden umutsuz çocuk... O, silaha sarılıp coşkuyla ülkesini kurtarmak için savaşan insanlardan eser yok ortada artık. Nerdeler? Nerde bunca insan? Nereye kayboldular? Sanki yer yarılmış da içine girmiş hepsi. O güzelim coşku, derin bir kedere bırakmış yerini. Mahkeme kapılarından, hastanelerden ağıtlar yükseliyor. Rahatlatıcı o kadar az şeye rastlıyoruz ki. Soruyorum insanlara "Nasılsınız? Yok mudur derdiniz?". Yanıtlıyorlar büyük bir olgunlukla. "Sağ olun Paşam... Sayenizde iyiyiz." Sanki bilge olmuş halkımız.

Yoksa alay mı ediyorlar benimle? Ya da korktuklarından mı söyleyemiyorlar gerçekleri? İşte beni üzen ve dün gece uykusuz kalmama neden olan durum budur çocuk... Üzülerek söylüyorum ki ülkenin gerçek durumu budur... Anladın mı beni?

HASAN RIZA SOYAK Ancak bunda sizin bir günahınız yok ki Paşam.

MUSTAFA KEMAL Evet yoktur çocuk... Bunda bizim büyük bir suçumuz yoktur.

HASAN RIZA SOYAK Öyleyse üzülmeniz için ne gibi bir neden olabilir ki Paşam?

MUSTAFA KEMAL Beni iyi dinle çocuk. *(Gezinir.)* Yüzyıllardır dünyanın gidişinden habersiz, birtakım bilinçsiz yöneticilerin elinde kalmıştır bu cennet ülke... Ne olmuştur böylece? Sonunda da düşe kalka şu acınacak duruma gelmiştir. Devlet çarkının düzenli işlemesi için görevlendirdiğimiz memurlarımızla başlıyor olumsuzluklar... Çoğu, kendileri için gerekli olan bilgi birikimden yoksun. Henüz istediğimiz düzeylilik ve yeterlilikte değiller. Çoğu görgüsüz, yetersiz ve şaşkın. Büyük yeteneklere sahip olan zavallı halkımız ise, kendisine kutsal değerler şeklinde telkin edilen bir sürü batıl görüş ve inançların etkisi altında uyuşmuş kalmış.

HASAN RIZA SOYAK Siz bundan arındırmaya çalışıyorsunuz halkımızı ama. Yasalar, eğitim... Her şey bunun için yapılmıyor mu sizin yönetiminizde?

MUSTAFA KEMAL Yapılıyor ama yetmiyor çocuk... Yetmiyor! Neyse. Beni asıl üzen şey nedir biliyor musun çocuk?

HASAN RIZA SOYAK Nedir Paşam?

MUSTAFA KEMAL Halkımızın beyninde kökleştirilmiş olan, her şeyi baştaki yöneticilerden bekleme alışkanlığı. İşte bundandır ki, herkes büyük bir boşvericilik ve

gevşeme içinde. Tüm iyilikleri bir kişiden, yani şimdi benden istiyor ve bekliyorlar. Ancak sonuçta ben de bir insanım be birader! Kutsal bir gücüm yok ki! Sürekli söylüyorum bunu! Tüm bu dertlerin ve gereksinimlerin giderilmesi için her dalda yetişmiş insan gerekir... *(Coşkuyla ve inançla sürdürür konuşmasını)* Bu insanlar başka koşullarda yetişmiş, bilgili, ileri görüşlü insanlar olmalıdır. Bunlar da yetmez. Bu insanların her türlü engeli aşacak ve kendi doğal haklarından bile vazgeçebilecek beyin yapısında olmaları da gerekir. Konularında uzman olmaları da işin bir diğer gerekliliğidir. Kuşkusuz zaman ve olanak sorunu da unutulmamalı. Ondan sonra yapılacak iş bellidir. *(Kararlı)* İlkin kafaları sonra da vicdanları, bu köhne, geri, uyuşturucu görüş ve inançlardan temizleyeceksin. Sonrasında mı? İşini bilen, idealist ve enerjik insanlardan oluşan, düzgün, her parçası yerli yerinde, çağdaş bir devlet sistemi/örgütü kuracaksın. Artık korkma bu sistem halkın başında ve halkla birlikte durmadan çalışacak, maddi ve manevi her türlü yetenek ve kaynaklarımıza işlerlik kazandıracaktır. Tüm kaynaklarımızı bu sistem işletecek. Böylece ülkemiz ileriye, refaha doğru yol alacaktır. Bundan başka umarımız yoktur. İleri ülkeler düzeyine erişmek işini; bir yılda, beş yılda, hatta bir kuşakta tamamlamak da olanaksızdır zaten. Biz şimdi o yol üzerindeyiz. Halkımızı hedefe doğru yürütmek için, insan gücünün üstünde, çaba harcıyoruz. Başka ne yapabiliriz ki? *(Susar. Gözleri dolmuştur. Elleri titremektedir. Yeniden umutsuz ve keyifsiz haline dönmüştür.)* Kalk, bana bir kahve getirmelerini söyle de gel!

HASAN RIZA SOYAK Söylemiştim zaten... Hazırdır Paşam... *(Çıkar.)*

(Mustafa Kemal birden ayağa kalkar bir süre sonra. San-

ki o moralsiz insan gitmiş, yeniden eski haline bürünmüştür. Hasan Roza Soyak elinde bir kahve fincanıyla girer içeriye.)

MUSTAFA KEMAL *(Hasan Rıza Soyak'ın gözlerinin içine bakarak, her zamanki metin sesiyle)* Neyse çocuk. Hadi artık seni bırakayım. Ben de kahvemi içtikten sonra hazırlanıp sofraya inerim... *(Hasan Rıza Soyak çıkmak üzereyken.)* Ancak benim bu anlattıklarım aramızda kalsın, olur mu çocuk? Çünkü karamsarlığa, en küçük bir kararsızlığa düşmeye bile yer yoktur yaşamımızda. Durum budur, biliyoruz. Ancak yürekliliğimizi asla yitirmemeliyiz. Tam tersine umut ve hevesle yolumuzda yürümeyi sürdürmeliyiz. *(Kararlılıkla)* Çünkü er ya da geç, ancak kesinlikle ulaşacağız amacımıza çocuk!
(Tüm oyuncular sahneye gelir.
Selama durmak isterler.)

ANLATICI *(Gelir)* Durun bakalım! Bu oyun bitmedi henüz... Ve asla da bitmeyecek...
(Mustafa Kemal gelmiştir.)
Mustafam Kemalim bir şeyler söyleyecek galiba...

SON OYUN

MUSTAFA KEMAL Türk Genci, devrimlerin ve cumhuriyetin sahibi ve bekçisidir. Bunların gereğine, doğruluğuna herkesten çok inanmıştır. Yönetim biçimini ve devrimleri benimsemiştir. Bunları güçsüz düşürecek en küçük ya da en büyük bir kıpırtı ve bir davranış duydu muydu, "Bu ülkenin polisi vardır, jandarması vardır, ordusu vardır, adalet örgütü vardır," demeyecektir. Elle, taşla, sopa ve silahla, nesi varsa onunla kendi yapıtını

Oyunun Yazarı Tuncer Cücenoğlu ve Müjdat Gezen

koruyacaktır. Polis gelecek, asıl suçluları bırakıp suçlu diye onu yakalayacaktır. Genç, "Polis henüz devrim ve cumhuriyetin polisi değildir," diye düşünecek, ama hiçbir zaman yalvarmayacaktır.

Mahkeme onu yargılayacaktır. Yine düşünecek ve "Demek adalet örgütünü de düzeltmek, yönetim biçimine göre düzenlemek gerek," diyecektir.

Onu hapse atacaklar. Yasal yollarla karşı çıkışlarda bulunmakla birlikte bana, başbakana ve meclise telgraflar yağdırıp, haksız ve suçsuz olduğu için salıverilmesine çalışılmasını, kayrılmasını istemeyecektir. Diyecektir ki, "Ben inanç ve kanaatimin gereğini yaptım. Araya girişimde ve eylemimde haklıyım. Eğer buraya haksız olarak gelmişsem, bu haksızlığı ortaya koyan neden ve etkenleri düzeltmek de benim görevimdir."

İşte, benim anladığım Türk genci ve Türk Gençliği!

ANLATICI İşte böyle biriydi Mustafam Kemalim... Aslında iki saatlik bir oyuna sığdırmak güçtür onu. Yüzlerce var böylesi öyküler çünkü...

Ancak adam olana bu kadarı bile yetmez mi?

10 Kasım 1938'de yitirdik onu. Her 10 Kasım'da içimiz sızlar... Herkes Mustafam Kemalim'in o tarihte öldüğünü sanır... Bugün geldiğimiz noktaya bakalım bir kez de...

(Slayt olarak aşağıdaki yazı akmaya başlar. Anlatıcı da okumaktadır.)

Türk Telekom, Arap'ın...

Telsim İngiliz'in...

Kuşadası Limanı İsrailli'nin...

İzmir Limanı Hong Konglu'nun...

Araç muayene işi Alman'ın...

Başak Sigorta Fransız'ın...

Adabank Kuveytli'nin...
İETT Garajı Dubaili'nin...
Petkim Ermeni'nin...
Avea Lübnanlı'nın...
Rakı Amerikalı'nın...
Finansbank Yunan'ın...
Denizbank Belçikalı'nın...
Türkiye Finans Kuveytli'nin...
TEB Fransız'ın...
Citi Bank İsrailli'nin...
MNG Bank Lübnanlı'nın...
Alternatif Bank Yunanlı'nın...
Dışbank Hollandalı'nın...
Yapı Kredi'nin yarısı İtalyan'ın...
Şekerbank Kazak'ın... Kazıdık ne görelim? Ermeni çıktı altından...
Turkcell'in yarısı Finli ve Rus'un.
Enerjisa'nın yarısı Avusturyalı'nın...
Beymen'in yarısı Amerikalı'nın...
Garanti'nin yarısı Amerikalı'nın...
Eczacıbaşı İlaç, Çek'in.
İzocam, Fransız'ın...
Demirdöküm Alman'ın.
TGRT (Fox) Amerikalı'nın.
Oyakbank Hollandalı'nın...
Super FM Kanadalı'nın...
Döktaş Fransız'ın...
Hepsi bizimdi... Artık değil...
İşte şimdi gerçekten öldü Mustafam Kemalim...
Gene de inanıyorum bir gün yeniden çıkıp geleceğine...

OYUNCULARDAN BİRİ Gelse bile Samsun'a çıkamaz ki! Tüm limanlar da satıldı çünkü...

MUSTAFA KEMAL İnsan, ait olduğu halkın varlığını ve

mutluluğunu düşündüğü kadar, bütün dünya halklarının huzur ve mutluluğunu da düşünmeli ve kendi halkının mutluluğuna ne kadar değer veriyorsa, diğerlerinin mutluluğu için de çalışmalıdır. Çünkü dünya halklarının mutluluğu için çalışmak, diğer bir yoldan kendi huzur ve mutluluğunu sağlamaya çalışmak demektir.

Dünya halkları arasında barış, açıklık ve anlayış olmazsa, bir halk kendisi için ne yaparsa yapsın huzur bulamaz.

Ülkeleri yönlendiren ve yöneten insanlar, kuşkusuz ilkin kendi halkının varlığının ve mutluluğunun yaratıcısı olmak isterler.

Ancak aynı zamanda başka halklar için de aynı şeyi istemek gerekir. En uzağımızda sandığımız bir olayın bize de bir gün dokunacağını bilmeliyiz. Bunun için insanlığın hepsini bir beden ve her halkı da bunun bir organı saymak gerekir. Bir bedenin parmağının ucundaki acıdan diğer bütün organlar etkilenir.

Dünyanın herhangi bir yerinde bir rahatsızlık varsa, tıpkı kendi aramızda olmuş gibi ilgilenmeliyiz...

İşte ancak bu yaklaşım; insanları, halkları ve onları yönetenleri bencillikten kurtarır.

Bencillik kişisel olsun, ulusal olsun her zaman fena sayılmalıdır...

ANLATICI *(Duraksar. Sonra umutla)*

Özlediğimizi biliyor...

Yeter ki gelmeye karar versin...

Bir yolunu bulur Mustafam Kemalim...

SON

7 Ağustos 2008 / Dalaman / Sarıgerme.

"MUSTAFAM KEMALİM" Üzerine...

Yaşam KAYA
Tiyatro Eleştirmeni

Tuncer Cücenoğlu, Cumhuriyet Tiyatrosu'nun yetiştirdiği yegane tiyatro oyun yazarımızdır. Cücenoğlu'nun toplumsal ürünlerinden beslenen Türk Tiyatrosu, Kemalist Devrim'in Kurucusu Mustafa Kemal'e bir kez de O'nun kaleminden bakma fırsatı yakalamıştır. O'nun toplumsal fikirleri, Mustafa Kemal'in halkına anlattığı ile birebir aynı doğrultudadır. *Mustafam Kemalim* oyunuyla, bugünlerde eksik kalan önemli bir boşluk dolacaktır. O boşluk, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusuna duyulan sevgi, saygı, güven ve bağlılıktır.

Oyun, Çanakkale Savaşı sırasında, Mustafa Kemal Paşa'nın askerleriyle arasında geçen diyaloglarla başlar. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna; Cumhuriyet'in kuruluşundan toplumsal değişime dek süren olaylar oyunun ana temasını oluşturmaktadır. Halkla kucaklaşan bir devrimcinin toplum tarafından nasıl baş tacı edildiği ayrıntılarıyla yer almaktadır oyunda. Cücenoğlu, Mustafa Kemal'in Türkiye Cumhuriyeti'ne kazandırdıklarının ne derece önemli olduğuna her cümlede dikkat çekmiştir.

Cücenoğlu Tiyatrosu, Türkiye konjonktürüne realist perspektiften bakmayı her zaman başarmıştır. Aslında bu durum sadece Türkiye realitesi için değil, dünya gerçekleri için de aynı doğrultudadır. "Che" oyununda, Arjantinli bir devrimcinin Küba'da gerçekleştirdiği azmin zaferini muhteşem bir konu örgüsüyle görürüz. *Mustafam Kemalim* oyununda da harika bir konu örgüsü vardır. Aydınlık Türkiye' nin hangi koşullardan geçerek bugünlere geldiğine oyunda tanıklık ederiz. Oyunun son kısmında, bugünlerde yaşadıklarımızı özetleyen cümleler, içinden geçtiğimiz bu dönemi bütünüyle özetlemektedir.

Tuncer Cücenoğlu, Türkiye Cumhuriyeti'ni seven bir aydın olarak, içindeki Mustafa Kemal aşkını Türk tiyatrosuna sunmuştur. 7'den 70'e herkesin okuması ve izlemesi gereken *Mustafam Kemalim* oyunu Atatürk'ü anlatan bir başyapıt niteliğindedir.

Tuncer Cücenoğlu'nun Oyunlarını İnceleme Sırasındaki Düşüncelerim

Doç. Dr. Tudora Arnaut
Taras Şevçenko Kiev Milli Üni.
Türkoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Her insanın yaşamında şanslı günler/durumlar ve olaylar olur. Bu şanslar sayesinde hayatına daha yeni bir bakış ya da bakış kapına daha parlak bir pencere ekleniyordur. İşte böyle bir şanslı gün de benim için doğmuştu geçmişte. İnternet sitelerinde benim yazılarımı okuyan Tuncer Cücenoğlu bir gün bana yazdı ve onun eserleri ve kendisiyle dostluğum böyle başladı. Onun oyunlarını ilk önce Türkçe sonra da Rusça okudum. Ana dilini bu denli iyi kullanan yazarın kalemine hayran kalmamak elde değil. Ayrıca Rus diline de yazıları çok ustaca çevrilmişti ve Türkçe kadar akıcı ve edebi niteliğini korumaktaydı. Onun eserlerini okudukça şu cümleyi kurmak yerinde olur:

"Türk çağdaş oyun yazarlarının başında gelen Cücenoğlu'nun kalemi, dünya tiyatrosunda bir devrim yarattı."

Bu devrim kanımca şöyle açıklanabilir:

"Toplumlar arasında yaşanan, benzer dönemlerin getirdiği sıkıntılar ve insanlarm bu sıkıntıları atmaları, devrim yaratmaları için çığın düşmesini beklemeleri yerine buna karşı çıkmaları, haykırmalarıdır!"

Asya'dan Avrupa'ya, Yakın Doğu'dan Uzak Doğu'ya kadar uzanan coğrafyadaki insanlar; susma, kendini aşamama acısı ile yaşıyor. Düzensiz, baskıcı yapılanmalar oluşturan politikalar, toplumları ikiye bölmekte, bir kısmı törelere, eski yasalara uyup sesini çıkarmamakta, baş eğmekte, diğerleri ise (yani genç, çağdaş, geleceğe gönül ve bilim kapısını açmış olan nesil) susmaktan bıktığını haykırmakta ve tıpkı Cücenoğlu'nun *Çığ* oyununda olduğu gibi her şeyi, hatta ölümü bile göze alarak baş kaldırıyı seçmekte.

Cücenoğlu'nun oyunlarındaki temalara göz atacak olursak, insanların korkuları, fitne, jurnalcılık, kadının en uç noktada sömürülmesi, aşkın her olumsuz koşulda bile gerçekleşebileceği gerçeği, militarizmin anlamsızlığı, insan hakları ihlallerinin çıkmazı, sevginin her engeli aşacağı, en baskıcı düzenlerde bile insanın konuşmanın yolunu bulabileceği, barışın ancak daha yaşanılır bir dünya düzeniyle sağlanabileceği gibi tüm insanlığı ilgilendiren konuların yer aldığı görülür. Bunlar ne yazık ki her devirde ve her ülkede yaşananlardandır. Yazarın *Kadıncıklar, Çığ, Çıkmaz Sokak, Dosya, Şapka, Matruşka, Ziyaretçi, Neyzen Tevfik, Sabahattin Ali'yi Kim Öldürdü?, Kızılırmak, Helikopter, Boyacı, Che Guevara* ve benzeri birçok oyunu da bunun bir göstergesidir.

Yazarın oyunları bir tek devlete ve halka ait oyunlarla sınırlı değildir. O, sanki tüm dünyamızı bir bakışla inceliyor ve evrensel konuları dile getiriyor hep. Bu nedenle de Cücenoğlu, evrensel bir oyun yazarıdır!

Son oyununu okuduğumda ise gözlerimden akan yaşlara engel olamadım. Bu yaşlar üzüntü yaşları değildi, hayır, bunlar gurur yaşlarıydı! Tüm dünyanın en başarılı liderlerinin en başında gelen Mustafa Kemal Atatürk'ün yaşamından ilginç anları ele alan *Mustafam Kemalim* adlı oyunu, adeta Türk halkının gurur zirvesidir! Satırların akıcılığı ve edebi zenginliği yapıtı daha da yükseltiyor okurun gözünde. Diyaloglar sanki ulu önderi canlandırıyor herkesin karşısında. Bir an kendin onunla konuşuyormuş gibi oluyorsun. Diyalogların ustaca kurulması ve gerçekçi malzeme üzerinde işlenmesi oyunu daha da gerçekçi kılıyor ve olay örgüsüne okuru sürüklüyor. Burada verilen mesaj da çok önemli. Çünkü Mustafa Kemal diğer kahraman yapılmaya çalışılan liderlerle kesinlikle kıyaslanamaz. Bu gerçek bir liderdir ve hiç kimse ona çamur atamaz ve de kirletemez! Onun yaptığı devrimler dünyada eşi benzeri olmayan devrimlerdir. Ancak O, aynı zamanda bir insandır etten kemikten. İlginç ve ustalık işte buradadır kanımca. Cücenoğlu'nun başarısı da böyle bir önderi teatral bir anlatımla dünyaya göstermesinde yatıyor. Tuncer Cücenoğlu dünya tiyatro literatürü-

ne şunu yazdı böylece "Mustafa Kemal Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ölümsüz lideridir, öldüğünü bilsek bile!"

Oyun bir liderin yaptıklarını sıralarken onun kurduğu Cumhuriyeti ve günümüzdeki gidişatı ile bu yoldan sapmaya çalışılan durumu da irdeliyor ve insanların beyninde bir çok soru yaratıyor "Gerçekten bu yoldan saparsak bizi ne bekliyor? Bu ülkeyi yönetenlerin pusulası doğru mu? Ben bir Türk genci olarak bu pusula ile mi gitmeliyim yoksa önderimin pusulasını mı örnek almalıyım kendime?"

Ancak bunun yanıtını da kendisi veriyor. Çünkü Tuncer Cücenoğlu'nun bu oyunu Mustafa Kemal'in pusulasının ne kadar doğru olduğunu gösteriyor.

Gerçek bir Türk, gerçek bir insan, adını Türk edebiyatına altın harflerle yazdırmış olan Tuncer Cücenoğlu'nu kutluyor ve yeni eserlerini bekliyorum.

İyi ki tanıdım sizi, iyi ki varsınız değerli dost!

*

CAN DÜNDAR ve TUNCER CÜCENOĞLU

Özcan Buze
Gazeteci-Yazar

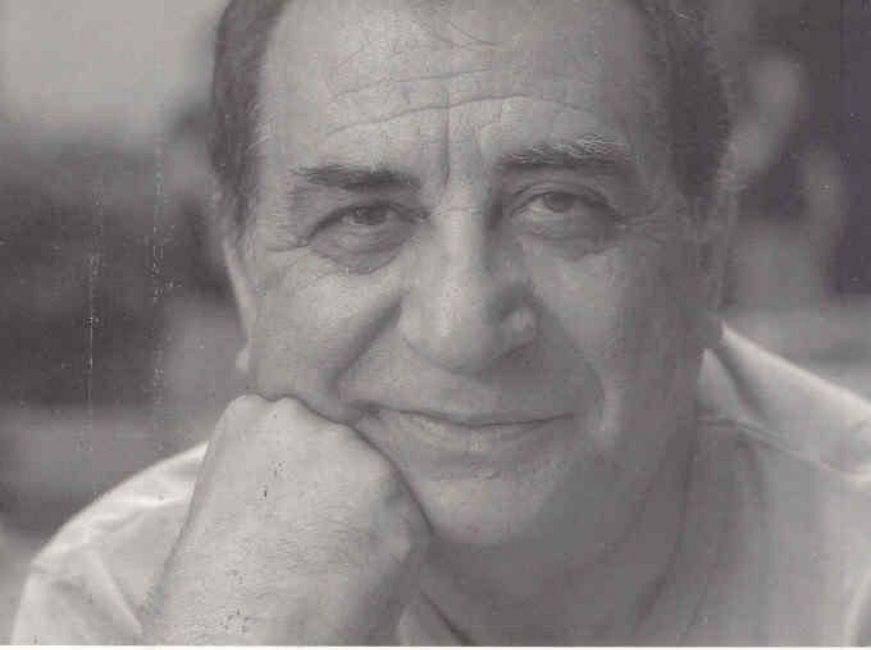
İşte bir yanda Can Dündar'ın *Mustafa*'sı, bir yanda Tuncer Cücenoğlu'nun *Mustafam Kemalim*'i...

Ülkemizde, Atatürk Cumhuriyeti'ne alınan tavrı, Mustafa Kemal betimlemelerinde de görüyoruz. Bir yanda küreselleşmecilerin göstermek istedikleri bir Atatürk portresi, öte yanda onun kurduğu cumhuriyeti savunma bilincini taşıyan devrimci Atatürk.

Can Dündar'ın filmi Atatürk'ün insan yanını gösteriyormuş. Tuncer Cücenoğlu'nun oyunu da, "Atatürk'ün insan yanı öyle anlatılmaz, böyle anlatılır," diyor.

Can Dündar gibileri varsa, Tuncer Cüücenoğlu da var.

Varlığınla bin yaşa sevgili Tuncer Cücenoğlu.

Mustafam Kemalim,
büyük önderimizin Çanakkale Savaşı'ndan başlayarak
ölümüne kadarki yaşam kesitinde yaşanan
gerçek olaylardan oluşturulmuş
belgesel oyun özelliğini taşıyan bir çalışmadır.
Bu çalışma,
Mustafa Kemal ve arkadaşlarının
büyük bir özveri ve ileri görüşlülükle kurdukları
Cumhuriyetimiz'e
günümüzde yapılan saldırılara,
O'nun söylemleri ile anlamlı bir yanıt
veriyor.